

Sulat I Pablo Tun Ta Mga Taga Roma

Una Basan

Ni libro igpasulat i Pablo para katô mga ágpampamaké na góddô tun ta lunsud ka Roma. Ágpanámdám tô mga katig manubù na igpasulat ni i Pablo róggun igóddô sikandin tun ta lunsud ka Corinto ó Filipos. Si Tercio tô igsulat kani mga kagi i Pablo. Tô igpasulat si Pablo kani libro, ándà pa sikandin sadun tun ta Roma, asal igpasulat din ébô makataganà dan para katô kadunggù din. Si Pablo taganà dán igpriso tô ándà pa sadun tun ta Roma. Mabasa ni tun ta libro na igsulat i Lucas, Lumu kapitulo 21 sippang ka kapitulo 28.

Nit libro, igtinurù si Pablo na Batà ka Manama si Jesu-Cristo na Áglangngagán na matulus. (Ahaán tô Roma 1:1-5.)

Igpénagpát din na ikasalà tô langun manubù asta supakan dan ka Manama. Kailangan duwán makatábbus kandan. (Ahaán tô kapitulo 1 bersikulo 18 sippang ka kapitulo 3 bersikulo 20.)

Igtinurù sikandin na mému tanggapan ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit dád katô kapamaké ta ki Jesu-Cristo na igsupakan tingód katô mga salà ta, su igbullas sikandin áknita asta igmatayan sikandin. (Ahaán tô kapitulo 3 bersikulo 21 sippang ka kapitulo 5 bersikulo 21.)

Igtinurù sikandin na mému kadayawan tô Manama ukit dád katô kapóddô ta ki Cristo dini áknita. (Ahaán tô kapitulo 6 sippang ka kapitulo 8.)

Igtinurù pagsik sikandin tingód katô mga gasa na ágbággén katô Ugis Espiritu ka Manama tun ta mga ágpampamaké (12:3-8), asta tingód katô bánnal ginawa tun ta mga kataladi ta. (Ahaán tô kapitulo 12 sippang ka kapitulo 15.)

¹ Ni sulat ni tikud dini kanak si Pablo na ágsuguánnán i Jesu-Cristo. Igsalinna ka Manama asta igimuwa ikandin na apostoles na ágtinurù katô Madigár Gulitán din.

² Ni Madigár Gulitán igtandô ka Manama sayyan ukit katô mga propeta din na igsulat katô kagi ka Manama. ³ Ni gó tô Madigár Gulitán tingód katô Batà ka Manama na si Jesu-Cristo. Tingód katô kamanubuan din, rubbad sikandin i Hari David sayyan. ⁴ Tingód katô kamanamaan i Jesu-Cristo na Áglangngagán ta, tuu gó igpasóddór ka Manama na Batà din sikandin ukit katô kanté din puman kandin. ⁵ Ukit ka kédu asta tabang i Cristo kanak, igimuwa ka Manama na apostoles ébô ukit kanak marapung tô mamaké asta tumuman katô kakalyag i Cristo asta pabantugán sikandin tun ta langun banuwa. ⁶ Sikiyu na mga ágpampamaké tun ta Roma tô igsalin ka Manama ébô pasakup kó tun ki Jesu-Cristo.

⁷ Ni sulat ni para katô langun yu na mga sakup ka Manama na góddô tun ta lunsud ka Roma. Ágginawaan kó ka Manama, asta igsalin kó ikandin ébô imun kó na mga sakup din.

Mólà pa ka tabangan kó ka Manama na Ámmà ta asta katô Áglangngagán na si Jesu-Cristo, asta bággayan kó ka kasunayan.

Igpasalamat asta igdasal si Pablo

⁸ Tô una kagin ku ákniyu, ágpasalamatta tun ta Manama tingód katô iglumu i Jesu-Cristo ákniyu langun, su tô kapamaké yu ki Jesu-Cristo isóddóran katô mga manubù tun ta langun banuwa.

⁹ Ágtumanna katô sugù ka Manama kanak tô igtinurù a ka Madigár Gulitán tingód katô Batà din. Isóddóran ka Manama na inalayunna ágdasal tingód ákniyu. ¹⁰ Ágpamuyù a tun ta Manama na atin ka mému kandin, makasadunna tun ákniyu. ¹¹ Ágpanimólà a gó na kitanán ku sikiyu, su kakalyag ku na makatabangnga ákniyu ébô ukit katô Ugis Espiritu kumabákkár tô kapamaké yu ki Jesu-Cristo. ¹² Kakalyag ku na madunna tun ákniyu ébô pabákkárré ki ka pusung ukit ka kapatóngkóé ta tingód katô kapamaké ta ki Jesus.

¹³ Mga kataladi, kakalyag ku na kasóddóran yu na inalayunna ágplano madun tun ákniyu, asal inalayunna ágkadalangan sippang áknganni. Madunna tun ákniyu ébô duwán mapid tun ta kapamaké ki Cristo iring katô inému tun ta mga ánnà Judio na igsadunan ku tun ta duma mga banuwa. ¹⁴ Kailangan mulit-ulitta katô Madigár Gulitán tun ta langun na mga ánnà Judio, tun ta mga ikóskuwila ó tun ta ándà, tun ta mga duwán kakatigan ó tun ta ándà kakatigan. ¹⁵ Purisu magan tô pusung ku na ulit-ulitan ku pagsik sikiyu asta tô duma mga taga Roma tingód katô Madigár Gulitán.

Tô katulusan katô Madigár Gulitán tingód ki Jesu-Cristo

16 Ándà a duwa-duwa igulit-ulit katô Madigár Gulitán, su tô gó tô katulusan na gamitán ka Manama ébô tábbusán din tô langun mamaké ki Jesu-Cristo. Mga Judio tô una igtábbus, yan pa tô mga ánnà Judio. 17 Ukit kani Madigár Gulitán, ágpasóddór tô Manama na tanggapán din na nángngà tun ta saruwan din tô mga manubù. Tô gó tô lumun din ukit dád katô kapamaké dan, iring katô igsulat sayyan, “Tô mga tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan, tô gó tô bággayan din ka kantayan na ándà ágtamanán.”*

Duwán salà ka langun manubù

18 Tô Manama ágpasóddór na ruudan asta supakan din tô langun manubù na dì ágpamaké kandin asta áglumu ka madat, su ukit ka madat na áglumun dan, ágdalangan dan tô kasóddóran ka kabánnalan tingód katô Manama. 19 Tô kabánnalan tingód katô Manama ágkasóddóran katô langun manubù, su Manama tô igpasóddór kandan. 20 Tikud tun ta kému ka Manama kani banuwa sippang áknganni, ágpasóddór tô Manama tingód katô kamanamaan din, agad dì sikandin ágkitanán. Igpasóddór din na matulus sikandin ukit katô langun na iglumu din. Purisu dì makakagi tô mga manubù na ándà sóddór dan tingód katô Manama. 21 Agad isóddóran dan na duwán Manama, asal ándà dan respeto kandin, asta ándà dan pasalamat kandin. Asal igpanámdám dan na ándà ágpulusán dan tun

---

* 1:17 1:17 Habacuc 2:4.

kandin. Purisu ándà dan kagpátti tō kabánnalan. ²² Agad igkagi dan na mapandé dan, asal inému dan baling ágkangulág-ngulág. ²³ Igtayyugan dan tō matulus Manama na di ágkamaté asta igpangadap dan baling tō mga ágmanaman na igimu dan iring na bónnóng katō mga manubù na ágkamaté, mga manuk ta kayun, mga mannap, asta mga áppuy.

²⁴ Purisu igpabayà ka Manama sikandan ébō tumanán dan tō kandan madat kakalyag. Purisu madat tō iglumu dan tun ta lawa ka mga unawa dan gamama asta unawa dan gabayi. ²⁵ Ándà dan tanggap katō kabánnalan tingód katō Manama, asal igpangadap dan baling ka ánnà bánnal manama. Ándà dan pangadap ka Manama na igimu katō langun, asal igpangadap dan baling tō igimu ka Manama. Mólà pa ka durungán tō Manama ka ándà ágtamanán. Matuman ni!

²⁶ Su igtayyug tō mga ánnà Judio ka Manama, igpabayà din sikandan. Purisu tō ágkémun dan, igtuman dan dád katō kakalyag dan na makayayyà. Agad tō mga gabayi, igsódô dan áglayuk katō mga duma dan asta áglayuk dan katō unawa dan na mga gabayi. ²⁷ Iring pagsik kani tō iglumu katō mga gamama, su igsódô dan áglayuk katō mga gabayi, asta igpamasak dan katō unawa dan na mga gamama ébō lumayuk kandan. Ándà kayyà dan igpamasak ka unawa dan na mga gamama. Su kulang tō panámdám dan tingód katō Manama, igsupakan dan dán katō supak na nángngà gó kandan.

²⁸ Su igélléyan dan tō kasóddóran tingód katō Manama, igpabayà ka Manama sikandan ébō

kapánnuan dan katô ánnà nángngà panámdám dan. Purisu iglumu dan tô ánnà nángngà tun ta saruwan ka Manama. ²⁹ Inalayun dan iglumu ka marapung klasi ka madat. Kakalyag dan na lumumu ka madat tun ta mga дума, angén dan pád tô kaduwánnan ka mga дума, asta gingà dan, ágmaté, ágsamuk, áglimbung, asta ágringasa ka дума mga manubù, ágsarupát, ³⁰ ágbuyas, asta madat tô pusung dan tun ta Manama. Magani dan, ágpallayat-layat, asta ágpadadurung. Inalayun dan ágplano ka madat. Dì dan ágbánnal katô ámmà dan asta innà dan. ³¹ Ágkatuluan dan. Dì dan ágtuman ka tandô. Ándà palang ágginawaan dan agad mga sakup ka kandan pamilya, asta ándà kedu dan. ³² Agad isóddóran dan na igsugù tô Manama na kailangan matayan tô langun na áglumu ka madat iring kani, asal ágpanayun dan baling áglumu ka madat, asta ágkadigárran dan pagsik katô mga manubù na áglumu ka madat.

2

Tô supak ka Manama

¹ Purisu agad sikiyu, dì kó kaliyasan katô supak ka Manama. Atin ka rumuud kó katô ássa manubù na áglumu ka madat asal áglumu kó pagsik katô madat na magunawa katô áglumun dan, igruudan yu pagsik tô ákniyu sarili. ² Isóddóran ta na nángngà tô karuud ka Manama ka supakan din tô mga manubù na áglumu ka madat. ³ Purisu sikuna, atin ka ágbuyas ka katô дума manubù na áglumu ka madat, asta madat pagsik tô áglumun nu, kéman nu ka makaluwà ka tikud tun ta supak ka Manama.

⁴ Yaka ágpanámdám na dì ka supakan ka Manama ukit katô kadakállan asta kadalámman ka ginawa din. Iring na ilingawan nu na dakál tô ginawa ka Manama áknikó ébô rumákkád ka. ⁵ Asal géllé ka na rumákkád. Purisu tuu pa madat tô supak ka Manama áknikó tun ta tapuri álló ka pasóddórán din na nángngà tô karuud din.

⁶ Duwán bággén ka Manama tun ta tagsábbad-sábbad manubù tingód katô mga iglumu dan. ⁷ Duwán kantayan na ándà ágtamanán na bággén ka Manama tun ta mga manubù na pakatiis áglumu ka madigár asta malyag na durungán asta paban-tugán dan ka Manama asta malyag katô kantayan na ándà ágtamanán. ⁸ Asal tô mga manubù na ágtuman ka kakalyag ka kandan pusung, asta dì ágbánnal katô kabánnalan tikud tun ta Manama, asal áglumu dan baling ka madat, tô gó tô tuu supakan ka Manama. ⁹ Madat gó tô kahirapan na padungguán ka Manama tun ta langun manubù na áglumu ka madat, tun ta mga Judio na igsalin ka Manama asta tun pagsik ta mga ánnà Judio. ¹⁰ Asal duwán durung, bantug asta kasunayan na bággén ka Manama tun ta langun manubù na áglumu ka madigár, tun ta mga Judio na igsalin ka Manama asta tun ta mga ánnà Judio. ¹¹ Tô gó tô lumun ka Manama su ka rumuud sikandin, ándà manubù na ágmusingán din agad ándin tô bónnóng dan.

¹² Tô mga ánnà Judio na ándà ikasóddór katô mga sugù i Moises* sayyan, atin ka iglumu dan

---

* **2:12** 2:12 Manama tô igbággé katô mga sugù ki Moises, asta si Moises tô igbággé katô mga sugù tun ta mga rubbad i Israel. Purisu ágtawarán katô mga rubbad i Israel na mga sugù i Moises.

ka salà, supakan dan ka Manama tingód katô salà dan. Tô mga Judio na ikasóddór ka mga sugù i Moises, atin ka iglumu dan ka salà, supakan dan ka Manama ukit katô mga sugù i Moises. ¹³ Nángngà tô supak ka Manama kandan su ánnà tô mga manubù na ikasóddór dád katô mga sugù tô tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. Asal tô mga manubù na inalayun ágtuman katô langun sugù tô tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. ¹⁴ Atin ka tô mga ánnà Judio na ándà ikasóddór ka mga sugù i Moises áglumu katô nángngà na magunawa tun ta mga sugù, ágpasóddór dan gó na duwán sugù tun ta panámdám dan, agad ándà dan tinurui tingód katô mga sugù i Moises. ¹⁵ Ágpasóddórán dan na duwán sugù tun ta panámdám dan, su isóddóran dan na duwán madigár áglumun asta duwán madat, su duwán timpo na ágpanámdám dan na madigár tô iglumu dan, asta duwán timpo na ágpanámdám dan na madat tô iglumu dan. ¹⁶ Dumunggù tô álló na supakan ka Manama tô langun manubù tingód katô igpanámdám asta iglumu dan agad inallás, su papiddán din si Jesu-Cristo ébô rumuud kandan. Tô gó tô Madigár Gulitán na ágtinuruán ku.

Mga Judio asta mga sugù

¹⁷ Na, duwán kagin ku tun ta tagsábbad-sábbad mga Judio. Idayawan kó su Judio kó. Ágsarig kó na duwán ágpulusán yu tingód katô mga sugù i Moises. Ágpadadurung kó su igsalin kó ka Manama. ¹⁸ Ikasóddór kó ka ándin é kakalyag ka Manama,

asta katig kó ágsalin ka ándin é madigár, su igtinuruan kó katô mga sugù i Moises. ¹⁹ Ágpanámdám kó na katig kó ágpénagpát katô kabánnalan tingód katô Manama tun ta mga ánnà Judio, su iring kó katô gagak ka mga bólóg. Ágpanámdám kó na katig kó ágtinurù tingód katô Manama tun ta mga ánnà Judio na dì pakagpát, su iring kó na sulù na makappawà ka dalan para ka mga ágpanó tun ta kangittángngan. ²⁰ Ágpanámdám kó na katig kó tuminurù katô mga ándà ikagpát katô kabánnalan, asta katig kó tuminurù katô mga manubù na mababó pa é isóddóran dan tingód katô Manama su tun dán ákniyu tô mga sugù i Moises na igsulatan katô kabánnalan tingód katô Manama. ²¹ Agad duwán ágpulusán yu su mga Judio kó, asal iring na ándà, su agad ágtinurù kó na kailangan tumanán tô mga sugù, asal sikiyu tô dì ágtuman kanan. Agad gulit-ulit kó na madat tô ágtakó, asal ágpanakó kó. ²² Agad ágtinurù kó na dì mému ka lumibug, asal áglibug kó. Agad ágkaringasa kó katô mga ágmanaman, asal ágtakó kó tikud tun ta mga simbaan dan. ²³ Agad ágpdadurung kó su duwán mga sugù tun ákniyu, asal ágpayayyaán yu tô Manama su áglapas kó katô mga sugù. ²⁴ Sikiyu tô ágkasugatan kani kagi ka Manama na igsulat,

“Tingód katô madat áglumun yu na mga rubbad i Israel, madat tô ágkagin katô mga ánnà rubbad i Israel tingód katô Manama.”†

²⁵ Sikiyu na mga Judio, atin ka tumuman kó katô mga sugù i Moises, duwán gó ágpulusán yu

---

† **2:24** 2:24 Isaias 52:5.

ka igtupuwan‡ kó. Asal ka lumapas kó katô mga sugù, ánnà kó nángngà tun ta saruwan ka Manama agad igtupuwan kó, su inému kó iring katô ándà katupuwi. ²⁶ Tô mga ánnà Judio, atin ka ágtuman dan katô mga sugù, nángngà dan tun ta saruwan ka Manama agad ándà dan katupuwi. ²⁷ Tô mga ánnà Judio na ágtuman katô mga sugù agad ándà dan katupuwi tikud tun ta kapamasusu dan, makakagi dan na nángngà tô supak ka Manama ákniyu na áglapas katô mga sugù, agad duwán kagi ka Manama tun ákniyu asta igtupuwan kó.

²⁸ Ánnà bánnal Judio tô mga ágtuman katô mga ágkémun ka Judio ébô pasóddór na isakup dan tun ta Manama. Asta ánnà nángngà tun ta saruwan ka Manama tô mga manubù na igtupuwan dád, ²⁹ su tô bánnal Judio, tô dád gó tô inému na mantu é kantayan ánnà ukit katô katuman katô mga sugù i Moises, asal ukit katô Ugis Espiritu. Tô inému na mantu é kantayan, tô dád gó tô nángngà tun ta saruwan ka Manama. Agad dì dan durungán ka duma manubù, asal durungán dan ka Manama.

3

¹ Na, duwán basì ágpanámdám iring kani, “Atin ka dì tanggapán ka Manama tô mga Judio ukit ka katupu kandan, ándà dán ágpulusán dan ka tandingán katô mga ánnà Judio, su ándà dán lagà katô katupu.” ² Asal tô taba ku na marapung tô ágpulusán katô mga Judio. Tô una katô langun,

‡ **2:25** 2:25 Tô ikawalu álló pángnga ka kapamasusu, ágtupuwan tô mga gamama ka Judio su tô gó tô pató na isakup dan ka Manama asta ágtumanán dan tô mga sugù din.

tô áknita mga kamónaan tô igsarigan ka Manama katô kagi din. ³ Na, duwán basì minsà iring kani, “Su marapung tô mga Judio na ándà tuman katô igtandô dan tun ta Manama, di tumuman tô Manama katô igtandô din katô mga Judio?” ⁴ Tô taba ku na ánnà yan! Agad bulalón tô langun manubù, asal inalayun ágtuman tô Manama katô mga tandô din. Duwán igsulat i Hari David sayyan tingód katô supak ka Manama kandin tingód katô salà din, na mà din,

“Manama, atin ka maminág tô mga manubù katô kagi nu tingód katô salà dan, makasóddór dan na nángngà tô langun katô áglumun nu. Atin ka duwán manubù na dumimanda tingód áknikó, sikuna tô manalu kandan.”*

⁵ Purisu duwán basì kumagi iring kani, “Atin ka ukít ka kalumu ta ka madat, pasóddórán na nángngà tô áglumun ka Manama, madigár ni. Purisu di mému ka supakan ki ka Manama.” Tô gó basì tô panámdám ka manubù. ⁶ Asal di gó mému ka kumagi ki na madat tô Manama ka supakan ki na mga Judio! su atin ka di ruudan ka Manama tô mga Judio, di mému ka sikandin tô rumuud ka duma mga manubù nit banuwa.

⁷ Asal duwán basì kumagi na, “Atin ka ukít ka kélé ku katô mga tandô, ágkasóddórán na nángngà tô áglumun ka Manama, madurung sikandin. Purisu di mému ka supakanna ikandin tingód katô salà ku.” ⁸ Atin ka bánnal ni, madigár ka lumumu ki ka madat ébô madigár tô dungguán. Duwán mga manubù na ágbuyas kanak su kéman dan ka

---

* 3:4 3:4 Salmo 51:4.

tô gó tô ágtinuruán ku. Asal nánngà ka supakan ka Manama tô ágkagi iring kani.

Masalà-salà tô langun manubù

⁹ Purisu dì mému ka manámdám ki na tuu pa madigár tô ágpulusán ka mga Judio ka tandingán katô mga ánnà Judio, su taganà a igkagi ákniyu na supakan ka Manama tô langun masalà-salà, agad Judio ó ánnà Judio. ¹⁰ Mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Ándà palang manubù na ándà salà, agad sábbad.

¹¹ Ándà palang manubù na ikagpát ka kabánnalan tingód katô Manama,

Asta ándà palang malyag na makasóddór kandin.

¹² Tô langun igsuwé tikud tun ta Manama

Asta inému dan na ándà ágpulusán tun ta Manama.

Ándà palang manubù na ándà salà, agad sábbad.”†

¹³ “Madat tô ágkagin dan iring na kamawù ka igpókéan lábbáng.

Ukit ka ágkagin dan áglimbung dan ka duma mga manubù.

Atin ka ágkagi dan, tô dilà dan iring na aras ka áppuy.”‡

¹⁴ “Inalayun dan ágtulád asta ágbuyas.”§

¹⁵ “Agad délák dád tô gunayan dan, ágmaté dan.

¹⁶ Agad ánda é ágsadunan dan, duwán ágdadattan dan, asta ágbággé dan ka kahirapan.

¹⁷ Ándà isóddóran dan tingód katô kapókit ka ka-sunayan.”*

† **3:12** 3:12 Salmo 14:1-3; 53:1-3. ‡ **3:13** 3:13 Salmo 5:9; 140:3.

§ **3:14** 3:14 Salmo 10:7. * **3:17** 3:17 Isaias 59:7-8.

18 “Ándà gó máddang dan katô Manama.”†

19 Isóddóran ta na mga Judio na ágtuman pád katô mga sugù tô igsulatan tingód kani. Purisu ándà palang makakagi na dì ki supakan, su tô langun ta tô iglumu katô salà na supakan ka Manama.

20 Ánnà ukit ka katuman katô mga sugù tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din, su dì ki makatuman katô mga sugù. Ukit katô mga sugù kasóddóran ta na masalà-salà ki gó.

Tanggapán ki ka Manama ukit ka kapamaké

21 Asal áknganni ánnà ukit ka katuman ta katô mga sugù tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din, su igpasóddór dán ka Manama áknita na duwán dán mantu kapókit na igimu din. Mabasa ni kapókit tun ta kagi ka Manama na igsulat i Moises asta igsulat katô duma mga propeta ka Manama. 22 Tanggapán tô mga manubù ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan ki Jesu-Cristo. Tô langun manubù na mamaké ki Cristo agad Judio ó ánnà Judio, tô gó tô tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, su ándà kasaan katô mga manubù tun ta saruwan ka Manama. 23 Tô langun manubù ikasalà. Ándà gó palang manubù na ikatuman katô kakalyag ka Manama. 24 Asal ukit katô kédu ka Manama, igtanggap sikandin katô manubù na nángngà tun ta saruwan din. Tô gó tô gasa na igbággé din tô igtábbus ki ikandin ukit ki Jesu-Cristo. 25 Igpasóddór ka Manama na si Jesu-Cristo tô ágpasinsiya katô mga salà ta ukit katô dipanug din tô inaté sikandin tun ta krus.

---

† 3:18 3:18 Salmo 36:1.

Igpasinsiyaan ki ka Manama ukit katô kapamaké ta ki Cristo ébô pasóddórán ka Manama na tanggapán din tô mga manubù. Tô ándà pa kamaté si Cristo, ándà kasóddóri ka nángngà tô supak ka Manama katô mga masalà-salà, su ukit katô kallayat ka ginawa din, ándà din supaki tô iglumu ka salà dángngan. ²⁶ Asal áknganni igpasóddór din na nángngà tô langun ka áglumun din, asta ágpasóddórán din na ándà dán salà katô manubù na ágpamaké ki Jesus.

²⁷ Purisu dì mému ka padadurung ki, su dì ki makakagi na ukit katô katuman ta katô mga sugù tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din, su ukit dád katô kapamaké ta ki Cristo tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din. ²⁸ Dì ki padadurung su isóddórán ta na igtanggap ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké ta ki Cristo. Ánnà ukit katô katuman ta katô mga sugù, su dì ki gó pakatuman kani. ²⁹ Sikiyu na mga Judio, yakó ágpanámdám na sikiyu dád tô mému pasakup tun ta Manama, su mému pagsik pasakup tô mga ánnà Judio. ³⁰ Sábbad dád tô Manama, asta sikandin tô tumanggap katô mga Judio na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan ki Cristo. Iring kanan, tumanggap sikandin katô mga ánnà Judio na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan. ³¹ Purisu tingód katô mga sugù i Moises, yakó ágpanámdám na ándà dán ágpulusán kani! su ukit katô kapamaké ta ki Cristo tô katanggap ka Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din. Asal ukit ka kapamaké ta, igmasarig

baling tô mga sugù.

4

Itanggap si Abraham su igpamaké sikandin

¹ Na, panámdám kó tingód katô inému ki Abraham na kamónaan katô langun ta na mga Judio.

² Atin ka ukit katô madigár iglumu i Abraham tô katanggap ka Manama kandin na nángngà tun ta saruwan din, mému ka padadurung si Abraham. Asal ánnà ukit katô iglumu i Abraham tô katanggap ka Manama kandin na nángngà tun ta saruwan din. ³ Isóddóran ta ni su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Igpamaké si Abraham katô Manama.

Purisu igtanggap tô Manama ki Abraham na nángngà tun ta saruwan din.”*

⁴ Atin ka lumumu tô manubù, ánnà gasa tô bággén kandin, asal tandan ukit katô pagud din. ⁵ Tô manubù na mamaké katô Manama na ágtanggap katô mga masalà-salà, tô gó tô tanggapán katô Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit ka kapamaké katô manubù, ánnà ukit katô pagud din. ⁶ Iring kani tô igkagi i Harì David sayyan na kadayawan tô mga manubù na tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ánnà ukit katô pagud dan asal ukit katô kapamaké dan, su igkagi sikandin, na mà din,

⁷ “Ágkadayawan tô mga manubù na igpasinsiyaan tingód katô kalapas dan ka mga sugù, Asta tingód katô kalumu dan ka madat na igtambunan ka Manama.

---

* **4:3** 4:3 Genesis 15:6.

8 Ágkadayawan tô manubù na ándà dán panám dámmi ka Manama tô mga salà din.”†

9 Na, tô kadayawan ta tingód katô katanggap ka Manama na ándà salà ánnà dád para áknita na mga Judio na igtupuwan, asal para pagsik katô mga ánnà Judio agad ándà dan tupuwi. Isóddóran tad na igtanggap katô Manama si Abraham na nángngà tun ta saruwan din su igpamaké sikandin.‡ 10 Asal kadángngan tô katanggap ka Manama ki Abraham na ándà salà? Pángnga igtupuwan sikandin ébô duwán pató na igpasakup sikandin tun ta Manama, ó tô ándà pa tupuwi? Inému ni tô ándà pa sikandin tupuwi. 11 Tô igpamaké dán si Abraham, igkagi tô Manama na kailangan patupu si Abraham, su tô gó tô pató na igtanggap ka Manama sikandin na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké din tô ándà pa sikandin tupuwi. Purisu inému si Abraham na ámmà katô langun ágpmaké agad ándà dan tupuwi, asta igtanggap ka Manama sikandan na nángngà tun ta saruwan din. 12 Inému pagsik si Abraham na ámmà katô langun na igtupuwan asta igpamaké ka Manama iring katô kapamaké i Abraham tô ándà pa sikandin tupuwi.

Tô manubù na ágpmaké makatanggap katô igtandô

13 Tô sayyan, igtandô tô Manama ki Abraham asta tun ta mga rubbad din na bággén din kandan tô madigár na igtandô din tun ta langun manubù nit banuwa. Tô gó tô igtandô ki Abraham ánnà su igtuman din tô mga sugù, asal igtandô su igpamaké sikandin ka Manama. Purisu igtanggap ka

† 4:8 4:7-8 Salmo 32:1-2.

‡ 4:9 4:9 Ahaán tô Genesis 15:6.

Manama si Abraham na ándà salà tun ta saruwan din. ¹⁴ Atin ka tô mga manubù dád na ágtuman ka sugù tô bággayan katô igtandô ka Manama, ándà dán ágpulusán ka kapamaké ta ka Manama, asta di matuman tô igtandô din. ¹⁵ Igtandóan si Abraham ánnà ukit katô katuman din ka mga sugù, su supakan ka Manama tô manubù na di pakatuman katô langun sugù din. Atin ka ándà mga sugù, ándà áglapas katô mga sugù.

¹⁶ Purisu sikita dád na ágpamaké tô bággayan ka Manama katô igtandô din, su ukit katô kédu ka Manama, ágtanggap sikandin áknita na nángngà tun ta saruwan din. Purisu matuman tô igtandô ka Manama tun ta langun manubù na inému na mga rubbad i Abraham ukit katô kapamaké dan katô Manama iring ki Abraham. Tô gó tô ágbággén ka Manama ánnà dád tun ta mga ágpampamaké na Judio na ágtuman katô mga sugù, asal tun ta mga ánnà Judio na ágpamaké ka Manama iring katô kapamaké i Abraham, su inému si Abraham na ámmà katô langun ta na ágpampamaké. ¹⁷⁻¹⁸ Bánnal ni su mà katô kagi ka Manama na igsulat, “Imun ku sikuna na kamónaan ka marapung mga grupo.”§

Agad iring na di matuman tô igtandô ka Manama na igimanan i Abraham su tugál dán sikandin asta tô sawa din, asal igbánnal sikandin na marapung tô mga rubbad na bággén ka Manama kandin. Manama tô makanté puman ka manubù na inaté, asta ágkagi sikandin tingód katô ándà pa imuwi iring na igimu dán.

---

§ **4:17-18** 4:17-18a Genesis 17:5.

Igbánnal si Abraham na mému sikandin kamónaan ka marapung mga grupo, iring katô igtandô ka Manama kandin, na mà din, “Iring na karapungan katô mga karani tô langun rubbad nu.”*

¹⁹ Isóddóran i Abraham na tugál dán sikandin, asta dì dán sikandin makapabatà, su mga sábbad gatus (100) dán tô idad din. Isóddóran din na ándà kin-nam batà tô sawa din na si Sara. Agad isóddóran din ni, asal ándà sikandin duwa-duwa tingód ka katumanan katô igtandô ka Manama kandin.

²⁰ Ándà sikandin duwa-duwa tingód katô igtandô ka Manama kandin, asal igpabákkár din baling tô kapamaké din ka Manama, asta igpasalamat sikandin tun ta Manama. ²¹ Isóddóran din na makému tô Manama tumuman katô igtandô din.

²² Purisu mà katô kagi ka Manama na ukit katô kapamaké din ka Manama, “Igtanggap ka Manama si Abraham na nángngà tun ta saruwan din.”†

²³ Ánnà dád para ki Abraham tô igsulat kagi ka Manama, na, “Igtanggap na nángngà tun ta saruwan din,” ²⁴ asal igsulat pagsik ni para áknita ébô kumabákkár tô kapamaké ta na tanggapán ki ka Manama na nángngà tun ta saruwan din. Igsulat ni para áknita na ágpamaké ka Manama na iganté puman katô Áglangngagán ta na si Jesus. ²⁵ Igmatayan si Jesus tingód katô mga salà ta, asta iganté puman sikandin ébô pasóddórán ka Manama na tanggapán ki ikandin na nángngà tun ta saruwan din.

---

* **4:17-18** 4:17-18b Genesis 15:5. † **4:22** 4:22 Ahaán tô Genesis 15:6.

5

Kadayawan tô manubù na igpasábbad tun ta Manama

¹ Na, su igtanggap kid ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké ta, ándà dán sókó ka Manama áknita. Igpasábbadé ki asta tô Manama ukit katô kamatayan katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. ² Ukit katô iglumu din isakup kid tun ta mga ágtabangan ka Manama su igpamaké kid ki Cristo. Idayawan kid su gimanan ta tô álló na pabantugán ki duma katô Manama tun ta langit. ³ Idayawan ki pagsik dalám katô kahirapan ta, su isóddóran ta na ukit katô mga kahirapan, makatiis ki na mallayat é ginawa ta. ⁴ Atin ka makatiis ki na mallayat é ginawa ta, kasóddóran ta na kadayawan tô Manama tingód áknita. Atin ka kadayawan tô Manama tingód áknita, isóddóran ta na matuman tô gimanan ta. ⁵ Atin ka manayun ki giman katô katumanan, kasóddóran ta na di ki makabullug, su igpasóddór dán ka Manama na ágginawaan ki ikandin ukit katô Ugis Espiritu na igbággé din áknita.

⁶ Dángngan tô ándà pa ágkemu ta ébô matábbus ki, tô álló na igsalin ka Manama, inaté si Cristo ébô tábbusán ki na mga masalà-salà. ⁷ Tagsábbadé dád tô manubù na pamaté para bullas katô duma manubù, agad nángngà tô áglumun din. Asal para katô manubù na madigár é áglumun din, duwán basì manubù na numunug na pamaté para bullas kandin. ⁸ Asal igpasóddór ka Manama na dakál tô ginawa din áknita, su dalám katô kósig ta kandin, inaté si Cristo para bullas áknita. ⁹ Purisu

su igtanggap kid ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô dipanug i Cristo na inaté tun ta krus, isóddóran ta na paluwaán ki gó pagsik tikud tun ta supak tun ta tapuri álló. ¹⁰ Dángngan mga usig ki katô Manama, asal ukit katô kamatayan katô Batà din, igpagsábbad kid tun ta Manama. Na, su tô gó tô ígimu din para áknita, isóddóran ta na tábbusán ki i Cristo ukit katô kantayan din. ¹¹ Duwán pagsik kadayawan ta tingód katô iglumu ka Manama áknita ukit ka kamatayan katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo asta kapasábbad din áknita tun ta Manama.

Si Adan asta si Jesu-Cristo

¹² Masalà-salà ki langun su tô una manubù na si Adan iglumu ka salà. Inaté sikandin tingód katô salà din. Purisu ágkamaté tô langun manubù, su tô iglumu si Adan ka salà, iring na langun manubù tô iglumu ka salà. ¹³ Tô ándà pa bággéyi ka Manama tô mga sugù ki Moises, taganà gó iglumu tô mga manubù ka salà, asal tô salà dan ánnà ukit katô kalapas ka sugù, su ándà pa sugù. ¹⁴ Asal isóddóran ta na tikud tun ki Adan sippang tun ki Moises, inaté tô langun manubù su tô langun dan iglumu ka salà. Inaté tô mga manubù agad tô salà dan ánnà iring katô salà i Adan.

Duwán igtanggap katô langun manubù ukit katô iglumu i Adan, asta duwán igtanggap katô langun manubù ukit katô iglumu i Cristo agad tô ándà pa sikandin dunggù. ¹⁵ Asal ánnà magunawa tô gasa na igpulus ta ukit katô katanggap ka Manama na nángngà tun ta saruwan din asta tô igpulus ta ukit katô kalumu i Adan ka salà. Agad isóddóran

ta na ágkamaté tô langun manubù ukit katô salà i Adan, asal tuu pa bánnal na marapung tô mga manubù na igdungguan katô kédu ka Manama asta igtanggap din na nángngà tun ta saruwan din ukit katô iglumu i Jesu-Cristo. ¹⁶ Duwán pa дума kassaan. Su duwán salà katô sábbad dád manubù na si Adan, igkagi tô Manama na kailangan supakan tô langun manubù. Asal su duwán salà katô marapung manubù, duwán kédu ka Manama áknita, asta igtanggap ki ikandin na nángngà tun ta saruwan din. ¹⁷ Ukit ka iglumu katô sábbad manubù na si Adan, ágkamaté tô langun manubù. Asal tô mga manubù na tumanggap katô kédu ka Manama asta tanggapán dan ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, tô gó tô mangulu дума ki Cristo ka móddô dan дума kandin tun ta langit. Tô gó tô gasa na ágpulusán dan ukit ka iglumu katô sábbad manubù na si Jesu-Cristo.

¹⁸ Purisu ukit katô sábbad salà i Adan, kailangan supakan tô langun manubù. Asal ukit katô nángngà lumu i Jesus tun ta krus, duwán kantayan na mému bággén ka Manama tun ta langun manubù asta tanggapán dan ikandin na nángngà tun ta saruwan din. ¹⁹ Si Adan tô sábbad na ándà bánnal ka Manama, asta inému masalà-salà tô langun manubù. Iring kani, si Jesus tô sábbad na igbánnal ka Manama, asta marapung tô mga tanggapán ka Manama na nángngà tun ta saruwan din.

²⁰ Igbággé ka Manama tô mga sugù ki Moises ébô kasóddóran ta na tuu dakál tô salà ta. Agad dakál tô salà ta, asal tuu pa dakál tô kédu ka Manama áknita.

²¹ Agad tô langun manubù ágkamaté ukit katô salà,

asal tô langun manubù mému dungguan katô kédu ka Manama su tanggapán dan ikandin na nángngà tun ta saruwan din. Bággayan dan pagsik ikandin ka kantayan na ándà ágtamanán ukit ka iglumu katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

6

Inaté ki asta inanté kid puman дума ki Cristo

¹ Na, su duwán kédu ka Manama áknita, duwán basì manámdám na madigár ka manayun ki lumumu ka salà ébô dakál pa tô kédu ka Manama áknita. ² Asal dì mému! Dì mému ka manayun ki lumumu ka salà, su inéring kid katô inaté manubù na dì dán ágkapiro lumumu ka salà. ³ Panámdám yu ni. Tô igpabunyag ki tingód katô kapasakup ta tun ki Jesu-Cristo, igpasóddór ki na iring na inaté ki дума kandin. ⁴ Purisu tô igpabunyag ki, iring na iglábbáng kid дума kandin ébô dì ki mapirit lumumu ka salà iring na inaté manubù na dì dán ágkapiro lumumu ka salà. Tô igpabunyag ki, iring na inaté kid puman дума kandin ébô duwán mantu kantayan ta, iring katô kanté puman ki Cristo ukit ka katulusan katô Ámmà din na Manama.

⁵ Na, su dì kid mapirit lumumu ka salà ukit katô kasábbad ta tun ta kamatayan i Cristo, mantu dán pagsik tô kantayan ta ukit katô kasábbad ta tun ta kanté puman ki Cristo. ⁶ Kailangan dì ki malingó na tô igpansalan si Jesus tun ta krus ébô maté, iring na igpansalan tun ta krus tô tapé kamanubuan ta na masalà-salà ébô dadattan tô madata kakalyag ka lawa ta, asta ébô dì ki mallang ka salà. ⁷ Igpaluwà kid ébô dì ki mapirit lumumu ka

salà, iring katô inaté manubù. ⁸ Su iring na inaté kid дума ki Cristo, isóddóran ta na igbággayan kid pagsik ka kantayan na ándà ágtamanán iring katô kandin.

⁹ Isóddóran tad na inanté puman si Cristo, asta di dán sikandin maté puman. Di dán makawid tô kamatayan kandin. ¹⁰ Makasábbad dád inaté sikandin ébô talun din tô salà. Asta tingód katô kanté din puman, manté dán sikandin ébô pabantugán din tô Manama. ¹¹ Iring kani, kailangan panámdámmán yu pagsik na di kó ágkapid ka madat kakalyag, iring na inaté manubù na di dán ágkapid ka agad ándin. Mantu dán tô kantayan yu su igpasábbad kód tun ki Jesu-Cristo ébô pabantugán yu tô Manama.

¹² Purisu yakó yu ágpapanguluwi tô salà tun ta lawa yu na ágkamaté ébô di kó mapirit tumuman katô masalà-salà kakalyag yu. ¹³ Yakó ággamit katô lawa yu ébô lumumu ka salà. Asal bággé yu tô sarili yu tun ta Manama ébô imun kó na mga manubù na inaté dangingan asal manté kód puman. Bággé yu tô tibuk lawa yu tun ta Manama ébô gamitán din ukit katô nángngà lumu yu tun ta saruwan din. ¹⁴ Tô masalà-salà kakalyag yu di makapid áknuyu, su ándà dán kailangan ka katuman yu katô mga sugù i Moises. Asal gagakán kó ka Manama na ágkéduwan asta ágtabang áknuyu ébô di kó lumumu ka salà.

Kailangan nángngà tô áglumun ta tun ta saruwan ka Manama

¹⁵ Na, su igtanggap ki ka Manama ánnà ukit ka katuman ta katô mga sugù i Moises, asal ukit ka kédu asta tabang ka Manama, duwán basi

manámdám na mému dán ka lumumu ki ka salà. Asal tô taba ku, di gó mému! ¹⁶ Panámdám kó tingód kani. Atin ka pasakup kó tun ta duma manubù ébô mánnal kó kandin iring na állang, mému kó állang katô ágbánnalán yu. Kailangan tumanán ka állang tô sugù katô amo din. Iring kani, atin ka sumalin kó na tumuman ka madat mga kakalyag yu, diyaan kó ka Manama ka ándà ágtamanán. Asal ka sumalin kó na mánnal ka Manama, di kó áglumu ka salà. ¹⁷ Dángngan, iring kó na mga állang su igtuman kó katô madat mga kakalyag yu. Asal ágpasalamatta tun ta Manama su igtigkané kó igbánnal katô kabánnalan, asta igtuman kó katô igtinurù ákniyu. ¹⁸ Igpaluwà kód ka Manama ébô di kó ágkapirit lumumu ka salà. Inému kód iring na mga állang ka Manama su kailangan ándà salà na áglumun yu. ¹⁹ Igsulat ku tingód katô állang su mahirap tô kénagpát yu kani kabánnalan. Dángngan igtuman kó katô madat mga kakalyag yu, su tô panámdám yu tô igpirit katô lawa yu ébô lumumu kó katô di nángngà, iring katô állang na ágtuman ka sugù katô amo din. Purisu igrayan kó iglumu ka salà. Asal áknganni, kailangan bággén yu tô lawa yu tun ta Manama ébô ándà salà na ágkalumu yu su iglinisan kód ka Manama.

²⁰ Dángngan, iring kó na állang su ipirit kó igtuman ka madat kakalyag yu, asta ándà panámdám yu na kailangan lumun yu tô nángngà tun ta saruwan ka Manama. ²¹ Ándà madigár na igpulus yu ukit katô kalumu yu katô madat na ágkayyaan yud áknganni, su tô lumumu ka madat iring kani,

tô dungguán dan kamatayan.* ²² Asal igpaluwà kód ka Manama ébô dì kó ágkapirit lumumu ka salà, asta inému kó iring na mga állang ka Manama. Purisu iglinisan kód ka Manama, asta igbággayan kód ka kantayan na ándà ágtamanán. ²³ Tô tandan na matanggap katô mga áglumu ka salà tô kamatayan. Asal tô gasa na bággén ka Manama tô kantayan na ándà ágtamanán ukit ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ta.

7

Dì ki mapirit tumuman katô mga sugù

¹ Mga kataladi, ikasóddór kó tingód katô mga sugù. Purisu isóddóran yu na kailangan mánnal tô manubù katô mga sugù róggun na manté pa sikandin. Atin ka maté tô manubù, dì mapirit mánnal. ² Iring na bayi na duwán duma, kailangan pasábbadé dan róggun manté dan pa. Asal ka maté tô mama, dì mapirit tô bayi balu tumuman katô sugù tingód katô taladuma. ³ Purisu ka lumayuk tô bayi tun ta ássa mama tô ándà pa kamaté tô duma din, makalibug sikandin. Asal ka inaté dán tô duma din, dì mapirit tô bayi balu tumuman katô sugù tingód katô taladuma. Atin ka kumalyag puman tô bayi balu, dì sikandin makalibug katô una duma din.

⁴ Mga kataladi, iring ki na inaté manubù na dì mapirit tumuman katô mga sugù. Tô inaté si Cristo tun ta krus, iring na inaté ki duma kandin. Purisu igpasakup ki tun ta ássa, asta iring ki katô bayi na inatayan ka duma din asta igkalyag ka

---

* **6:21** 6:21 Kamatayan, ó supakan ka Manama ka ándà ágtamanán.

ássa mama. Sikita tô mga sakup i Cristo na iganté puman ka Manama ébô ándà salà na áglumun ta asta ébô durungán tô Manama. ⁵ Dángngan, róggun na igtuman ki katô áknita kakalyag, igkinnaman ki katô madat kakalyag ta ukit katô mga sugù. Purisu igdiyaan ki ka Manama, su inalayun ki iglumu ka salà. ⁶ Asal su iring na inaté kid, dì ki mapirit tumuman katô mga sugù su igpaluwà kid ka Manama tikud tun ta kallang áknita. Dángngan tô igsarig ki katô mga sugù i Moises, ándà ki ika-tuman katô kakalyag ka Manama. Asal áknganni, makému kid tumuman katô kakalyag ka Manama su ágtabang tô Ugis Espiritu áknita.

Tô ágpulusán ka mga sugù

⁷ Na, duwán basi manámdám iring kani. Atin ka mga sugù i Moises tô makadadat áknita, madat basi tô mga sugù. Asal tô taba ku na ánnà madat tô mga sugù agad makadadat áknita! su ukit dád katô mga sugù, isóddóran ku na masalà-salà a. Na, isóddóran ku na salà tô sabù su mà katô igsulat tun ta mga sugù i Moises, “Yakó ágkasabuan.”* ⁸ Asal ukit katô sugù, inapidda katô madat kakalyag ku asta marapung tô mga isabuan ku. Atin ka ándà palang sugù tingód katô salà, dì ki ágkapid ka kakalyag ébô lumumu ka salà. ⁹ Dángngan ándà ku kasóddóri ka ándin tô ágkailanganán ébô makatumanna katô mga sugù. Asal tô isóddóran ku na duwán sugù, “Yakó ágkasabuan,” isóddóran ku na iglumuwa ka salà asta isóddóran ku na ágpiddánna tun ta kamatayan. ¹⁰ Kéman ku ka mugtukka tun ta Manama ukit katô katuman ku katô mga sugù.

---

* 7:7 7:7 Exodo 20:17.

Asal ukit katô sugù, isóddóran ku na ágpiddánna tun ta kamatayan. ¹¹ Iglimbunganna katô madat kakalyag ku, su agad madigár pád tô gimanan ku ukit katô katuman ku ka mga sugù, asal ukit katô madat kakalyag ku, ágpiddánna tun ta kamatayan.

¹² Purisu nángngà tô mga sugù na igbággé ka Manama ki Moises. Ugis, nángngà asta madigár tô langun sugù.

¹³ Na, duwán basì minsà na manan ka ágpiddán ki tun ta kamatayan ukit katô sugù na madigár? Tumaba a na ánnà! Iglumuwa ka salà ukit katô kakalyag ku na lumumu ka salà. Iggamit tô madigár sugù ébô kasóddóran ku na ágpiddánna tun ta kamatayan asta madat tô áglumun ku. Ukit katô kalapas ku katô sugù, isóddóran kud na tuu madat tô salà.

Tô duwa kakalyag

¹⁴ Isóddóran ta na tikud tun ta Ugis Espiritu tô mga sugù i Moises. Asal ágkapidda katô madat kakalyag ku. Iring na inallangnga tun ta madat kakalyag ku. ¹⁵ Duwán timpo na dì ku ágkagpáttan tô áglumun ku, su tô madigár kakalyag ku na lumun ku pád, dì ku baling ágkatuman. Asta tô madat na dì ku pád lumun, tô gó baling tô ágkatuman ku. ¹⁶ Agad ándà kakalyag ku na lumumuwa ka madat na áglumun ku, asal tô gó tô pató na isóddóran ku na madigár tô mga sugù. ¹⁷ Purisu ánnà sakán tô ágsalin katô madat na áglumun ku, asal áglumuwa ka madat su ágpiddánna katô salà dini kanak. ¹⁸ Isóddóran ku na ándà palang madigár dini kanak, su agad duwán kakalyag ku na lumumuwa ka madigár, asal dì

ku ágkalumu. ¹⁹ Tô madigár na kakalyag ku pád lumun, dì ku ágkalumu, asal tô madat na ánnà kakalyag ku lumun, tô gó baling tô ágkalumu ku. ²⁰ Purisu su áglumun ku tô madat na dì ku pád lumun, isóddóran ku na ánnà tikud tun ta kasalin ku, asal madat baling tô áglumun ku su ágpiddánna katô salà dini kanak.

²¹ Isóddóran ku na ni gó tô inalayun ágkalumu. Atin ka kakalyag ku na lumumuwa ka madigár, ágdalanganna katô kanak madat kakalyag. ²² Tun ta kadalámman ka pusung ku, ágkadayawanna tingód katô mga sugù. ²³ Asal isóddóran ku na duwán ássa kakalyag dini dalám ka lawa ku. Iring na ágpagawé tô kakalyag ka lawa ku asta tô kakalyag na ágsalinán ku tun ta panámdám ku. Purisu ágkapidda katô salà. ²⁴ Tuu madat tô ágriyun ku tingód kani! Mólà pa pád ka duwán makapaluwà kanak tikud tun ta kakalyag katô salà dini ta lawa ku na ágpíd kanak tun ta kamatayan. ²⁵ Ágpasalamatta tun ta Manama su ukit katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo, duwán kaluwaan ta tikud tun ta kakalyag katô salà dini ta lawa ta!

Purisu tun ta panámdám ta duwán kakalyag ta na tumanán tô mga sugù, asal ágkapid ki katô madat kakalyag ta na masalà-salà.

8

Tô ágkapánnuan ka kakalyag katô Ugis Espiritu

¹ Su igtanggap dán tô Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din ukit katô iglumu i Cristo para áknita, dì gó supakan ka Manama tô mga igpasakup tun ki Jesu-Cristo. ² Duwán mantu

kantayan na igbággé katô Ugis Espiritu áknita, asta ukit ki Jesu-Cristo duwán dán mantu kókitan na igimu din ébô paluwaán ki tikud tun ta ágpírit áknita na lumumu ka salà na ágpíd áknita tun ta kamatayan. ³ Ándà ki ikatuman katô mga igsugù i Moises su mabákkár tô kakalyag ta na lumumu ka salà. Asal tô ándà ta kagaga, tô gó tô igaga katô Manama. Igpapíd din tô kandin Batà na duwán lawa din iring kani lawa na masalà-salà, ébô tumábbus áknita tikud tun ta salà. Igsupakan ka Manama tô Batà din na igbullas áknita na masalà-salà ⁴ ébô makatuman kid katô langun sugù ánnà ukit katô katuman ta katô madat kakalyag ta, asal ukit katô katuman ta katô kakalyag ka Ugis Espiritu. ⁵ Tô mga ágtuman ka madat kakalyag dan, tô gó tô ágpanámdám asta ágnunug ka kandan kakalyag. Asal tô mga ágtuman ka kakalyag katô Ugis Espiritu, tô gó tô ágpanámdám asta ágnunug ka kakalyag katô Ugis Espiritu. ⁶ Tô mga ágkapánnuan ka madat kakalyag dan, tô gó tô mapíd tun ta kamatayan. Asal tô mga ágkapánnuan ka kakalyag katô Ugis Espiritu, tô gó tô mugtuk tun ta Manama ka ándà ágtamanán asta bággayan ka kasunayan. ⁷ Tô mga ágkapánnuan ka madat kakalyag dan, tô gó tô usig ka Manama. Géléyan dan tô mga sugù ka Manama, asta di dan gó pakatuman kani. ⁸ Tô mga ágkapíd ka madat kakalyag dan, tô gó tô di makabággé ka dayó tun ta Manama.

⁹ Di kó gó mapírit ágtuman katô madat kakalyag yu, asal mému kó mapíd katô Ugis Espiritu su góddô dán tô Ugis Espiritu ka Manama diyan ákniyu. Atin ka duwán manubù na ándà Ugis

Espiritu tikud ki Cristo dutun kandin, tô gó tô ánnà sakup i Cristo. ¹⁰ Atin ka góddô si Cristo dini áknita, agad maté ni lawa ta tingód ka salà, manté tô espiritu ta, * su igtanggap tô Manama áknita na nángngà tun ta saruwan din. ¹¹ Su góddóan kó gó katô Ugis Espiritu na iganté puman ki Jesus, antén gó puman ka Manama tô ákniyu lawa na ágkamaté. Tô gó tô lumun ka Manama na iganté puman ki Jesu-Cristo, su lumun din ni ukit katô Ugis Espiritu na góddô diyan ákniyu.

¹² Purisu mga kataladi, kailangan tumanán ta tô tinurù katô Ugis Espiritu. Ándà dán kailangan na tumanán ta tô tinurù ka madat kakalyag ta, ¹³ su atin ka ágtuman kó ka madat kakalyag yu, mapid kó tun ta kamatayan. Asal ka sumódô kó ágtuman ka madat kakalyag yu ukit katô tabang ka Ugis Espiritu, mugtuk kó tun ta Manama ka ándà ágtamanán.

¹⁴ Tô mga ágbánnal katô Ugis Espiritu, tô gó tô mga gabatà ka Manama. ¹⁵ Bánnal ni, su igbággayan kó ka Manama katô Ugis Espiritu ánnà ébô kamáddangan kó puman kandin, iring na mga állang na ágkamáddangan katô amo dan, asal igbággayan kó ka Manama katô Ugis Espiritu, asta ukit katô iglumu din, igimu kó ka Manama na mga gabatà din. Ukit katô Ugis Espiritu, makatawar kid katô Manama na Ámmà! ¹⁶ Tô Ugis Espiritu ágpasóddór na bánnal tô isóddóran katô espiritu ta na mga gabatà kid ka Manama. ¹⁷ Su sikita tô mga gabatà din, bággayan ki katô mga kadigárran ka

---

* **8:10** 8:10 Manté tô espiritu ta, ó bággén katô Ugis Espiritu tô kantayan áknita.

ándà ágtamanán. Manama tô mággé áknita, asta tô kadigárran na igbággé din ki Cristo, tô gó tô bággén din áknita. Isóddóran ta na bánnal ni su girrayatan ki iring ki Cristo ébô pabantugán ki pagsik duma kandin.

Madigár tô igtaganá áknita

¹⁸ Isóddóran ku na tô kahirapan ta áknganni iring na kalingawan ta su tuu madigár tô igtaganá ka Manama áknita na pasóddórán din tun ta tapuri álló. ¹⁹ Gangatan katô langun-langun na igimu ka Manama tô dumunggù álló na pakitanán din ka sadan tô bánnal mga gabatà din. ²⁰ Tô langun-langun na igimu ka Manama igruudan na ándà ágpulusán ánnà su ándà kakalyag katô langun-langun, asal tô kakalyag ka Manama na duwán pa gimanan, ²¹ su dumunggù tô álló na paluwaán ka Manama tô langun-langun tikud tun ta karóddógan ébô bággén din kandan tô mabantug kaluwaan na magunawa katô igbággé din áknita na mga gabatà din. ²² Róggun ka di pa matuman, isóddóran ta na iring na garang tô langun igimu ka Manama nit banuwa sippang áknganni, su gangatan tô katumanan, iring na arangán katô bayi na masig dán mamasusu, su gangatan din tô batà na pamasusun. ²³ Ánnà dád mga igimu ka Manama tô garang, asal sikita pagsik garang tun ta pusung ta. Góddóan ki katô Ugis Espiritu na iring na una gasa tingód katô katumanan na gangatan ta. Garang ki tun ta pusung ta róggun na gangat ki katô álló ka katanggap ta katô bággén ka Manama áknita na mga gabatà din. Tô gó tô álló na pamantun ka Manama ni mga lawa ta. ²⁴ Tikud tun ta katábbus

din áknita, inalayun ki giman katô katumanan. Atin ka ituman dán tô igimanan ta, ándà kailangan na manayun ki giman, su ándà palang manubù na giman katô ituman dán. ²⁵ Asal su ándà pa katuman tô gimanan ta, kailangan pallyatán ta tô ginawa ta rôggun na gangat ki.

²⁶ Tingód katô kalómétan ta, ágtabangan ki katô Ugis Espiritu. Atin ka dumasal ki, di ki pakasóddór ka ándin tô nángngà pamuyuán ta tun ta Manama. Asal ágpédu-édu tô Ugis Espiritu para áknita tákkás ka arangán din na di ágkabólós, ²⁷ asta isóddóran ka Manama ka ándin tô tun ta pusung ta, asta ágkagpáttan din ka ándin tô kakalyag katô Ugis Espiritu. Isóddóran din na ágdasal tô Ugis Espiritu para áknita na mga sakup ka Manama tingód katô kakalyag din.

²⁸ Isóddóran tad na ukit katô langun na ágdunggù áknita, duwán kadigárran na lumun ka Manama para katô langun ta na ágginawa kandin. Tô gó tô lumun din áknita na igsalin din tingód katô kandin kakalyag. ²⁹ Tô ándà pa imuwi ni banuwa, taganà isóddóran ka Manama na mamaké ki kandin, asta taganà igsalin pagsik sikandin na imun ki iring na Batà din ébô imun si Cristo na kaké ta na mga gabatà ka Manama. ³⁰ Asta tô langun ta na igsalin ka Manama ébô imun ki iring na Batà din, tô gó pagsik tô igtawar din. Asta tô langun ta na igtawar din, tô gó pagsik tô igtanggap din na nángngà tun ta saruwan din. Asta tô langun ta na igtanggap din na nángngà tun ta saruwan din, tô gó pagsik tô bágayan din ka kadigárran na igtaganà din.

Tô ginawa ka Manama áknita

³¹ Atin ka manámdám ki tingód katô langun kani na igimu ka Manama para áknita, kasóddóran ta na ándà palang makapanalu áknita su Manama tô ágtabang áknita. ³² Tô kandinnù Batà ándà din aw-idi, asal igbággé din baling tun ta bállad katô mga manubù na igmaté kandin ébô duwán ágpulusán katô langun ta na mga ágpampamaké. Purisu su igpapid ka Manama si Cristo dini áknita, isóddóran ta na bággén din gó pagsik áknita tô langun na ágkailanganán ta. ³³ Ándà palang makakagi na masalà-salà ki na igsalin ka Manama, su Manama gó tô igkagi na ándà dán salà ta tun ta saruwan din. ³⁴ Ándà palang makakagi na kailangan supakan ki su si Jesu-Cristo gó tô taratapid tun ta Manama para áknita. Sikandin tô inaté na igbullas áknita, asta inanté puman, asta igpabantug dán dadan tun ta kawanan katô Manama. ³⁵ Isóddóran ta na ándà palang makapadiyà áknita tikud tun ta ginawa i Cristo. Agad kahirapan ki asta samukán ki, agad irrayatan ki, agad ándà makan ta asta kakulangan ki ka umpak, agad limáddangán ki asta matayan ki, asal inalayun gó sikandin ágginawa áknita. ³⁶ Duwán igsulat i Harì David sayyan tun ta kagi ka Manama tingód kani mga kahirapan, na mà din,
 “Tingód katô kapasakup dé áknikó,
 inalayun ágpanámdám tô duma mga manubù
 na matayan ké.
 Panámdám dan na matayan ké
 iring dád na mga karnero na giyón.”†

³⁷ Agad ágdunguan ki kani mga kahirapan, asal

---

† **8:36** 8:36 Salmo 44:22.

manalu ki gó ukit ka tabang i Cristo na igginawa áknita. ³⁸⁻³⁹ Isóddóran ku gó na agad matayan ki, agad duwán problema ta róggun manté ki pa, agad mga panaligan, agad madat mga espiritu, asal ándà palang makapadiyà áknita tikud tun ta ginawa ka Manama. Agad ándin tô dumunggù áknganni ó tun ta tapuri álló, agad ándin tô duwán katulusan, agad tô tun datas ta langit, agad tô tun dalám ka dagat, agad ándin tô nit banuwa, asal ándà palang makapadiyà áknita tikud tun ta ginawa ka Manama. Igpasóddór tô Manama áknita na tuu dakál tô ginawa din áknita ukit ki Jesu-Cristo na Áglangngagán ta.

9

Igélé tô karapungan ka mga Judio ki Cristo

¹ Na, bánnal ni kagin ku tun ta saruwan i Cristo. Ánnà bulaló ni kagin ku. Isóddóran ku asta isóddóran katô Ugis Espiritu na bánnal ni. ² Tuuwa iranu tingód katô mga kadumaan ku na rubbad i Israel, asta iring na diya ágkórór. ³ Atin ka mému katabangan tô mga kataladi ku na Judio ukit katô supak ka Manama kanak asta padiyaánna ikandin tikud tun ki Cristo, mému kanak ébô matábbus dan. ⁴ Sikandan tô mga rubbad i Israel na igsalin ka Manama, asta iring dan na mga gabatà din. Sikandan tô igpakitaan din katô séllaán din, asta sikandan tô igtandóan din ka kadigárran. Sikan-dan tô igbággayan din ka mga sugù, asta sikan-dan tô igtinuruan din tingód katô kapangadap

kandin. Sikandan tô inalayun igtandóan ka Manama. ⁵ Sayyan igsalin ka Manama tô kandan iban-tug mga kamónaan na si Abraham, si Isaac asta si Jacob. Asta tô tuu pa madigár, tô mga rubbad i Israel tô igtikudan katô Mesiyas na ipamasusu. Sikandin tô Manama na ágpangulu katô langun. Mólà pa ka durungán sikandin ka ándà ágtamanán. Matuman ni.

⁶ Asal ándà ku kagiyi na ándà tuman tô Manama katô tandô din. Agad marapung tô mga rubbad i Jacob na ánggadanán mga sakup ka banuwa ka Israel, asal ánnà langun dan tô igtanggap ka Manama na kandin mga sakup. ⁷ Ánnà su rubbad dan i Abraham tô katanggap ka Manama na mga sakup din, su tagsábbadé dád tun kandan tô igtanggap ka Manama na bánnal mga rubbad i Abraham. Tô gó tô igpasóddór áknita ukit katô igkagi ka Manama ki Abraham, na mà din,

“Ukit katô batà nu na si Isaac bággén ku áknikó tô mga karubbadan na igtandô ku áknikó.”*

⁸ Ukit katô igkagi ka Manama, isóddóran ta na ánnà langun gabatà i Abraham tô tanggapán ka Manama na mga gabatà din, asal tô dád ipamasusu ukit katô tandô din. ⁹ Isóddóran yu na ni gó tô igtandô ka Manama ki Abraham, na mà din,

“Tô ámmé na dumunggù, lumónódda dini áknuyu, asta duwán batà mama na pamasusun katô sawa nu na si Sara.”†

¹⁰ Na, ukit katô duwa gabatà i Rebecca asta katô kamónaan ta na si Isaac, duwán igpasóddór ka Manama na ánnà langun rubbad i Abraham

---

* **9:7** 9:7 Genesis 21:12. † **9:9** 9:9 Genesis 18:10,14.

tô mému tanggápán din. ¹¹⁻¹² Agad tô ándà pa pamasusuwi si Jacob asta si Esau, agad tô ándà pa iglumu dan na madigár ó madat, taganà igkagi tô Manama tun ta innà dan tingód katô dáppi, na mà din, “Tô kaké batà mému na állang katô adi din.”[‡] Tô igsalin ka Manama tô adi, igpasóddór din na matuman tô kakalyag ka Manama ánnà ukit katô áglumun ka mga manubù, asal ukit katô Manama na ágsalin kandan. ¹³ Bánnal ni su mà katô kagi ka Manama na igsulat katô sábbad propeta, na mà din,

“Igginawaan ku tô adi na si Jacob. Ándà ku ginawayi tô kaké na si Esau.”[§]

¹⁴ Na, atin ka duwán minsà, “Nángngà tô kasalin ka Manama?” tô taba ku na nángngà gó tô kasalin din! ¹⁵ Su igkagi tô Manama ki Moises, na mà din, “Sakán tô sumalin ka sadan tô nángngà tabangan ku.

Sakán tô sumalin ka sadan tô nángngà kédúwan ku.”^{*}

¹⁶ Purisu isóddóran ta na ágsalin tô Manama katô mga manubù na tanggápán din ánnà ukit katô kandan kakalyag ó kandan pagud, asal ukit katô kedu din. ¹⁷ Panámdám kó tingód katô igkagi ka Manama tun ta harì ka Ehipto sayyan, na mà din, “Ándà ku sikuna matayi ébô kitanán yu tô katulusan ku, asta ébô mabantugga tun ta kaluwagan ka banuwa.”[†]

¹⁸ Purisu isóddóran ta na ágkédúwan tô Manama katô mga manubù ukit katô kandin kakalyag, asta

[‡] **9:11-12** 9:11-12 Genesis 25:23. **§ 9:13** 9:13 Malaquias 1:2-3.

^{*} **9:15** 9:15 Exodo 33:19. [†] **9:17** 9:17 Exodo 9:16.

patággasán din tô ulu katô mga manubù ukit katô kandin kakalyag.

¹⁹ Na, atin ka duwán minsà, “Atin ka Manama tô ágsalin ka ándin tô lumun ka mga manubù, manan ka supakan ka Manama tô áglumu ka madat? Su ándà palang manubù na makatu katô kakalyag ka Manama.” ²⁰ Tumaba a na dì mému ka muyas ka katô Manama, su manubù ka dád. Igimu ka katô Manama iring na kudán na gimun ka manubù. Dì mému ka muyas tô kudán katô taraimu ukit ka insà din ka manan ka igimu din na iring kanan. ²¹ Tô taraimu ka kudán tô mému sumalin ka ándin klasiyi tô kudán na imun din. Mému ka tángngaán din tô sábbad dád palad ka libutà ébô imun din tô sábbad kudán na madigár asta ágdurungán, asta tô sábbad kudán para gamitán dád ka álló-álló.

²² Iring kani tô Manama, su mému ka tumanán din tô kandin kakalyag. Agad duwán kakalyag ka Manama na pasóddórán din na supakan din tô iglumu ka salà, asal igpallayat ka Manama tô kandin ginawa para katô mga iringasaan din asta kailangan supakan. ²³ Igpallayat ka Manama tô kandin ginawa ébô pasóddórán din na tuu madigár tô lumun din para katô mga igsalin din ébô duwán kédu din kandan. Tô gó tô taganà mga igsalin din ébô mugtuk dan tun kandin. ²⁴ Sikita gó tô mga igsalin din. Ánnà dád tikud tun ta mga Judio tô igsalin din, asal tikud pagsik tun ta mga ánnà Judio. ²⁵ Nángngà tô kasalin ka Manama, su tun ta libro na igsulat i Oseas, duwán gó kagi ka Manama tingód kani, na mà din,

“Pasóddórán ku na sakupán ku tô mga ándà ku pa

sakupi.

Pasóddórán ku na ginawaan ku tô mga ándà ku pa pasóddóri na ginawaan ku.”‡

²⁶ Asta,

“Agad tun ta lugar na igkagiyan ka Manama tô mga manubù, ‘Ánnà kó mga sakup ku,’ tawarán sikandan na mga gabatà katô manté Manama.”§

²⁷ Igkagi gó si Isaias sayyan tingód katô mga rubbad i Israel, na mà din,

“Agad marapung tô mga rubbad i Israel na di ágkéyap iring na baklayanán tun ta dagat, asal tagsábbadé dád tô tábbusán ka Manama. ²⁸ Matuman ni, su di madugé tumanán ka Manama tô igkagi din asta masig dán supakan tô mga manubù nit banuwa.”*

²⁹ Atin ka ándà kédu ka Manama, ándà palang manubù na isamà, su igkagi si Isaias sayyan, na mà din,

“Sikita na mga sakup ka banuwa ka Israel, atin ka ándà palang mga rubbad ta na igsamà ka Áglangngagán na ágpangulu katô langun tun ta langit, makéring ki katô mga taga Sodoma asta taga Gomora na igmatayan ka Manama sippang ka ándà palang isamà.”†

Mga sakup ka banuwa ka Israel asta Madigár Gulitán

---

‡ **9:25** 9:25 Oseas 2:23. § **9:26** 9:26 Oseas 1:10. * **9:28** 9:27-28 Isaias 10:22-23. † **9:29** 9:29 Isaias 1:9.

30 Purisu ni gó tô isóddóran ta. Agad tô mga ánnà sakup ka banuwa ka Israel na ándà pamasak katô kapókit ébô tanggapán dan ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, igtanggap dan ikandin na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké dan ki Cristo. 31 Asal tô mga sakup ka banuwa ka Israel, agad igpamasak dan katô kapókit ébô tanggapán dan ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, ándà dan ikatuman katô mga sugù i Moises. 32 Ándà dan ikatuman su ándà dan pamasaki tô katanggap ka Manama kandan ukit katô kapamaké dan, asal igpamasak dan baling tô katanggap ka Manama kandan ukit katô áglumun dan, su si Jesus iring na batu tun ta dalan na ágkasungkulan dan.‡ 33 Mà katô kagi ka Manama na igsulat,
 “Paminág kó kanak. Duwán sánnarán ku tun ta
     lunsud na ánggadanan Sion. §
 Iring sikandin na batu na kasungkulan dan
     asta gélléyan dan.
 Asta tô mamaké kandin,
     dì dan gó kayyaan.”*

10

1 Mga kataladi, tô kakalyag ku asta tô ágdasalán ku gó tun ta Manama na mólà pa ka tábbusán din tô mga kadumaan ku Judio. 2 Bánnal ni kagi ku tingód kandan na gággár-ággár ágpamasak ka Manama,

---

‡ 9:32 9:32 Tô kamatayan i Jesus iring na batu na ágkasungkulan, su tô mga Judio ándà ikasóddór na kailangan maté tô Mesiyas. Purisu igélléyan dan sikandin. § 9:33 9:33a Sion tô ássa ngadan ka Jerusalem. * 9:33 9:33b Isaias 8:14; 28:16.

asal ándà dan ikasóddór ka pamánnun tô nángngà kapamasak kandin. ³ Su igélléyan dan tô kapókit na igimu ka Manama ébô tanggapán sikandan na nángngà tun ta saruwan din, asta igsuwé dan baling tun ta kandan kapókit, ándà dan nunug katô kapókit na igimu ka Manama ébô tanggapán sikandan na nángngà tun ta saruwan din, ⁴ su ukit katô iglumu i Cristo, ándà dán kailangan na tumanán ta tô mga sugù* ébô tanggapán ki katô Manama na nángngà tun ta saruwan din. Purisu mému dán tanggapán ka Manama na nángngà tô langun na mamaké ki Cristo.

Mému tábbusán tô langun

⁵ Igsulat si Moises tingód katô tanggapán ka Manama na ándà salà tun ta saruwan din ukit ka katuman ka mga sugù, na mà din,

“Kailangan tumanán katô manubù tô langun-langun katô mga sugù ébô duwán kantayan din.”†

⁶ Asal tô igtanggap ka Manama na nángngà tun ta saruwan din ukit katô kapamaké ki Cristo, di mému ka kumagi na, “Kailangan duwán madun tun ta langit ébô papónógán si Cristo.” ⁷ Di mému ka kumagi na, “Kailangan duwán madun tun dalám ka tanà ébô antén puman si Cristo,” su ituman dán. ⁸ Tô igpamaké ki Cristo, mému ka kumagi kani na igkagi i Moises,

---

* **10:4** 10:4 Su ukit katô iglumu i Cristo, ándà dán kailangan na tumanán ta tô mga sugù, ó su si Cristo tô kapángngaan katô mga sugù. † **10:5** 10:5 Levitico 18:5.

“Madani gó tô kagi ka Manama tun áknikó, su tô gó tô mému gulitán nu asta ágpanámdámmán nu.”‡

Tô gó tô kagi ka Manama na gulit-ulitán dé na kailangan mamaké tô manubù ki Cristo.

⁹ Ágtinuruán dé na atin ka mulit kó na si Jesus tô Áglangngagán yu, asta igbánnal kó gó na iganté puman sikandin ka Manama, tábbusán kó ka Manama. ¹⁰ Su tô manubù na mamaké ki Cristo tikud tun ta pusung din, tanggapán ka Manama sikandin na nángngà tun ta saruwan din. Asta tô manubù na kumagi tun ta duma mga manubù na bánnal si Jesus tô Áglangngagán din, tábbusán ka Manama sikandin. ¹¹ Mà katô kagi ka Manama na igsulat i Isaias tingód ki Cristo, na mà din, “Atin ka mamaké tô manubù kandin,

dì gó sikandin kayyaan.”§

¹² Tun ta saruwan ka Manama, ándà kasaan katô Judio asta katô ánnà Judio, su sábbad dád tô Áglangngagán katô langun ágpmaké kandin. Ágkéduwan gó sikandin katô langun manubù na tumawar tun kandin, ¹³ su mà katô kagi ka Manama, “Tábbusán katô Áglangngagán tô langun manubù na tumawar tun ta ngadan din.”*

¹⁴ Duwán basì manubù na manámdám na dì mému ka tumawar tô mga manubù ki Cristo ka ándà dan pa pamaké kandin. Dì dan gó mamaké ki Cristo ka dì dan maminág tingód kandin. Dì dan gó maminág ka ándà manubù na mulit kandan.

¹⁵ Ándà gó mulit-ulit kandan tingód ki Cristo ka

---

‡ **10:8** 10:6-8 Deuteronomio 30:12-14. § **10:11** 10:11 Isaias 28:16. * **10:13** 10:13 Joel 2:32.

ándà manubù na papiddán ka Manama tun kandan. Mólà pa ka duwán papiddán ka Manama tun kandan, su duwán igsulat i Isaias sayyan tun ta kagi ka Manama, na mà din,

“Tuu madigár tô kadunggù katô mga manubù na mulit-ulit katô madigár gulitán!”†

16 Atin ka iring kani tô panámdám ka manubù, ni gó tô taba ku. Duwán dán gó mga manubù na igpapid ka Manama tun ta mga Judio, asal tagsábbadé dád tô igbánnal katô Madigár Gulitán. Tô gó é igkagi katô propeta na si Isaias sayyan, na mà din,

“Áglangngagán ku, tagsábbadé dád tô mga igbánnal katô igulit dé kandan.”‡

17 Purisu isóddóran ta na duwán gó mga igpamaké su igpaminág dan tingód ki Cristo, asta duwán gó mga igpaminág tingód ki Cristo su duwán gó igulit-ulit kandan tingód ki Cristo.

18 Atin ka duwán minsà ka igulitan tô mga Judio tingód ki Cristo, tumaba a na igulitan dan gó, su mà katô kagi ka Manama,

“Madinág tô kagi tingód ka Manama tun ta langun manubù nit banuwa.

Makadunggù tô kagi ka Manama tun ta kaluwagan kani banuwa.”§

19 Atin ka duwán minsà ka ikagpát tô mga rubbad i Israel katô igulit kandan, tumaba a na igéllé dan maminág kani, asal ikagpát tô mga ánnà Judio. Si Moises tô una igpasóddór kani, su igsulat din tô

---

† **10:15** 10:15 Isaias 52:7. ‡ **10:16** 10:16 Isaias 53:1. § **10:18** 10:18 Salmo 19:4.

igkagi ka Manama tun ta mga kamónaan ka Judio, na mà din,

“Tanggapán ku tô mga manubù na ágkaringasaan yu ébô kasabuan kó kandan.

Tanggapán ku tô mga manubù na kéman yu ka ágkatuluan dan ébô masókó kó.”*

²⁰ Tuu matayyó tô kagi ka Manama na igsulat i Isaias sayyan tingód katô mga manubù na ánnà sakup ka banuwa ka Israel, na mà din,

“Kitanánna katô mga ándà pamasak kanak.

Pakita a tun ta mga ándà insà tingód kanak.”†

²¹ Asal tingód katô mga sakup ka banuwa ka Israel, igsulat i Isaias tô igkagi ka Manama sayyan, na mà din,

“Idugéya igangat katô mga manubù ébô lumónód dan dini kanak, asal ándà dan bánnal, asta igéllé dan kanak.”‡

11

Tô kédu ka Manama katô mga Judio

¹ Na, agad tagsábbadé dád tô mga Judio* na igpamaké, atin ka duwán minsà kanak ka igtayyugan ka Manama tô mga Judio na igsalin din, tumaba a na ándà gó tayyugi tô langun ta! su sakán tô sábbad rubbad i Israel. Si Abraham tô kamónaan ku, asta sakuppa katô grupo i Benjamin, asal ándà a tayyugi ka Manama. ² Ándà tayyugi ka Manama tô mga Judio na taganà din igsalin sayyan. Panámdám yu tô igsulat tun ta kagi ka Manama

* **10:19** 10:19 Deuteronomio 32:21. † **10:20** 10:20 Isaias 65:1.

‡ **10:21** 10:21 Isaias 65:2. * **11:1** 11:1 Judio tô ássa ngadan katô mga Hebreo ó mga rubbad i Israel.

tingód katô propeta sayyan na si Elias. Tô igdasal sikandin tun ta Manama, igulit sikandin tingód katô madat na iglumu katô mga Judio, na mà din,

³ “Áglangngagán ku, igmatayan dan tô duma mga propeta nu.

Igdadattan dan tô mga ággóbbówanan katô ágbággén dé áknikó.

Sábbad ku dád man isamá, asta mimmaté dan pád kanak.”†

⁴ Yakó yu ágkalingawi ni igtaba katô Manama kandin, na mà din,

“Ágtómóngan ku tô pittu mararan (7,000) mga gamama na ándà pangadap katô ágmanaman na ánggadan Baal.”‡

⁵ Purisu iring kani, duwán pagsik tagsábbadé na mga Judio áknganni na igpamaké. Igsalin ki ka Manama su tuu dakál tô kédu din. ⁶ Su ánnà ukit katô madigár iglumu ka mga manubù tô kasalin din kandan, asal ukit dád katô kédu din. Atin ka salinán ka Manama tô mga manubù ukit katô madigár iglumu dan, ándà dán ágpulusán katô kédu din.

⁷ Purisu su tagsábbadé dád tô mga Judio na igsalin ka Manama, ni gó tô isóddóran ku. Agad igággár-ággár tô mga Judio igpamasak katô kapókit ébô matanggap dan ka Manama na nángngà tun ta saruwan din, asal tô karapungan dan ándà ikakita. Ikakita dád tô mga Judio na igsalin ka Manama, asal tô duma mga Judio igpatággas tô mga ulu dan. ⁸ Tô gó tô igpasóddór tun ta kagi ka Manama, na mà din,

† **11:3** 11:3 1 Mga Hari 19:10,14. ‡ **11:4** 11:4 1 Mga Hari 19:18.

“Iring na igpatudug ka Manama sikandan.
Agad duwán mata dan, inéring dan katô di
pakakita.

Agad duwán talinga dan, inéring dan katô di
pakadinág sippang áknganni.”§

⁹ Iring kani tô igsulat i Hari David sayyan tingód
katô mga usig din, na mà din,

“Mólà pa ka ukit katô mga ágkadigárran dan, tigrô
dád mammát asta supakan dan.

¹⁰ Mólà pa ka imun sikandan iring na bólóg ébô di
dan pakakita katô kabánnalan.

Mólà pa ka inalayun baban dan tô mabággat iring
katô ágbaban ka mga állang.”*

¹¹ Na, atin ka duwán minsà, “Tô ikasalà tô mga
Judio ukit katô kélé dan ki Cristo, igdiyà dan tikud
tun ta Manama ka ándà ágtamanán?” Tumaba a
na ándà! Asal su ikasalà tô mga Judio, marapung
dán tô mga ánnà Judio na ágtábbusán ka Manama
ébô kasabuan pád tô mga Judio kandan asta ma-
maké dan ki Cristo. ¹² Su ikasalà tô mga Judio,
igtabangan ka Manama tô дума mga manubù
nit banuwa. Su ikasalà tô mga Judio, igtabangan
ka Manama tô mga ánnà Judio. Purisu atin ka
mamaké ki Cristo tô langun Judio na igsalin ka
Manama, tuu pa madigár tô katamanan!

Igpasakup tô mga ánnà Judio

¹³ Na, sikiyu na ánnà Judio, duwán sulatán ku
ákniyu. Igimuwa ka Manama na apostoles ébô
tinuruan ku tô mga ánnà Judio. Tuu madigár
ni áglumun ku ¹⁴ asta kakalyag ku na kasabuan

§ **11:8** 11:8 Isaias 29:10; Deuteronomio 29:4. * **11:10** 11:10
Salmo 69:22-23.

tô mga kadumaan ku Judio ákniyu na ánnà Judio ébô duwán tun kandan na mamaké asta matábbus. ¹⁵ Tô igtayyug tô Manama katô karapungan ka mga Judio, igpasábbadé tô Manama asta tô mga ánnà Judio. Purisu atin ka mamaké tô mga Judio ki Cristo, tanggapán dan ka Manama, asta méring dan na inaté manubù na inanté puman.

¹⁶ Atin ka bággén tun ta Manama tô sábbad bahin ka pan, kandin pagsik tô tibuk pan.† Atin ka bággén tun ta Manama tô mga dalid ka kayu, kandin pagsik tô mga panga ka kayu.

¹⁷ Tô karapungan ka mga Judio na ándà tanggapi ka Manama, iring dan katô mga panga ka kayu olibo na igtampád. Asal sikiyu na mga ánnà Judio na igtanggap ka Manama, iring kó na mga panga ka kayu olibo na igtubù tun ta kabánnássan, asal igkangé asta igsugpat duma katô isamà mga panga tun ta lawa ka kayu na igpamula. Purisu igsakup kód ka Manama tun ta mga manubù na makatanggap katô igtandô din ki Abraham asta katô mga rubbad din. ¹⁸ Purisu sikiyu na mga ánnà Judio, di mému ka miringasa kó katô mga Judio na ándà tanggapi ka Manama, agad inéring dan na mga panga na igtampád. Yakó ágpadadurung. Yakó yu ágkalingawi na ánnà tikud tun ta panga tô kalambù ka dalid, asal tikud tun ta dalid tô kalambù ka panga.

¹⁹ Duwán basì ánnà Judio na kumagi, “Igtayyugan ka Manama tô mga Judio iring na mga panga

---

† **11:16** 11:16 Tô kóbadan: Mému pagsik sakupán ka Manama tô mga Judio su sikandan tô mga rubbad katô mga kamónaan dan sayyan na igsakup ka Manama.

na igtampád ébô sikami na ánnà Judio tô tanggapán din, iring na mga panga na igsugpat.” ²⁰ Tô taba ku na bánnal gó ni. Tô mga Judio, iring dan na mga panga na igtampád su ándà dan pamaké ki Cristo. Asal sikiyu na ánnà Judio, iring kó na mga panga na ándà tampáddi ukit dád katô kapamaké yu. Purisu yakó ágpdadurung, asal kailangan banté kó. ²¹ Ándà kédu ka Manama katô mga Judio na iring na bánnal panga ka kayu, asta igiwà din sikandan. Purisu isóddóran yu na ándà kédu din ákniyu, asal iwaán kó pagsik ikandin ka di kó manayun mamaké. ²² Purisu isóddóran tad na duwán kédu ka Manama asta duwán kaganiyan ka Manama. Igpéwà din tô mga Judio na ándà panayun pamaké. Asal duwán kédu din katô tagsábbad-sábbad ákniyu na ánnà Judio ka manayun kó tumanggap katô kédu din. Asal ka di kó manayun mamaké kandin, imun kó ikandin iring na panga na tampáddán. ²³ Atin ka mamaké tô mga Judio ki Cristo, sakupán dan puman ka Manama iring na mga panga na sugpatán puman tun ta kayu, su mému din sakupán puman sikandan. ²⁴ Tô tagsábbad-sábbad ákniyu na ánnà Judio, madiyù kó tun ta Manama dangingan, asal duwán dán igpulus yu tun ta tabang ka Manama katô mga Judio, su iring kó na mga panga na igtampád tun ta kayu na igtubù tun ta kabánnásson, asta igsugpat kó baling tun ta kayu na igpamula. Purisu malumák tanggapán puman ka Manama tô mga Judio na taganà igsakup din, su iring dan na mga panga na sugpatán puman tun ta kayu olibo na taganà igtampáddan.

Tô kedu ka Manama para katô langun manubù

²⁵ Mga kataladi na ánnà Judio, mólà pa ka kagpáttan yu ni kabánnalan‡ na ándà pasóddóri ka Manama sippang áknganni ébô dì kó ágpadadurung asta dì kó ágpanámdám na sikiyu dád tô ágginawaan ka Manama. Inalayun matággas tô ulu ka karapungan ka mga Judio sippang ka masakup tô langun ánnà Judio na igسالin ka Manama. ²⁶ Ka matuman ni, tábbusán ka Manama tô mga Judio, su mà katô kagi ka Manama,

“Tô Taratábbus tumikud ka Sion. § Tábbusán din tô mga rubbad i Jacob.”*

²⁷ Mà katô kagi ka Manama,

“Ni gó tô kasabotan ku kandan, pasinsiyaan ku tô salà dan.”†

²⁸ Ukit katô kélé katô mga Judio katô Madigár Gulitán tingód ki Cristo, inéring dan na mga usig ka Manama. Purisu duwán gó igpulus yu. Asal ukit katô kasalin ka Manama kandan, dakál pa tô ginawa ka Manama kandan tingód katô igtandô din tun ta mga kamónaan dan. ²⁹ Dì ágkapalin tô panámdám ka Manama tingód katô mga manubù na igسالin din asta igbággayan din ka mga gasa.

³⁰ Sikiyu na ánnà Judio, ándà kó bánnal ka Manama dángngan, asal su ándà bánnal tô mga Judio ka Manama, inéduwan baling tô Manama ákniyu.

³¹ Iring kani, agad dì ágbánnal tô karapungan katô mga Judio áknganni, asal tun ta tapuri álló keduwan puman tô Manama kandan iring katô kedu din

‡ **11:25** 11:25 Tingód kani kabánnalan, ahaán tô Roma 16:25.

§ **11:26** 11:26a Sion tô ássa ngadan ka Jerusalem. * **11:26** 11:26b Isaias 59:20-21. † **11:27** 11:27 Isaias 27:9.

áknihu na ánnà Judio. ³² Igpasóddór ka Manama na iglumu ka salà tô langun manubù, agad Judio ó ánnà Judio, ébô pakitanán din tô kédu din tun ta langun.

Kapasalamat tun ta Manama

³³ Ágkasalábbuanna katô tuu madigár kapan-dayan katô Manama asta tô isóddóran din! Dì ágkagpáttan tô panámdám din, asta dì ágkasóddóran tô kapókit ka mga iglumu din áknita! ³⁴ Igpasóddór ni ukit kani kagi ka Manama na igsulat, na mà din, “Ándà manubù na ikasóddór katô panámdám katô Áglangngagán ta.

Ándà manubù na ikatinurù kandin ka ándin tô nángngà lumun din.”‡

³⁵ “Ándà manubù na igbággé ka gasa tun ta Manama ébô sulian sikandin ka Manama, su tô langun na ágbággén ta tun kandin taganà igtanggap ta tikud tun kandin.”§

³⁶ Isóddóran ta na bánnal ni, su tô langun na duwán áknganni, tô gó tô igimu ka Manama asta ágpanguluwan din ébô durungán sikandin ukit ka langun. Mólà pa ka pabantugán sikandin ka ándà ágtamanán! Matuman ni.

12

Bággé yu tô sarili yu tun ta Manama

¹ Mga kataladi, su inalayun duwán kédu ka Manama áknita, ni gó tô kagin ku katô langun yu. Kailangan bággén yu tô sarili yu tun ta Manama, iring na ugis ágbággén tun kandin. Sikiyu gó tô

‡ **11:34** 11:34 Isaias 40:13-14. § **11:35** 11:35 Job 35:7; 41:11.

manté ágbággén na ágkadigárran din. Tô gó tô nánngà áglumun ka manubù na igpasakup tun kandin. ² Yakó yu giringi tô áglumun ka mga manubù na di ágpamaké nit banuwa, asal pamuyù kó baling na palinán ka Manama tô áglumun yu ukit ka kapamantu din katô panámdám yu ébô makasóddór kó ka ándin tô kakalyag ka Manama na lumun yu. Purisu makasóddór kó ka ándin tô madigár, tô nánngà asta tô makabággé ka dayó tun kandin.

³ Su ukit ka tabang ka Manama igimuwa ikandin na apostoles din, ni gó tô sugù ku tun ta langun yu na ágpamaké. Yakó ágpanámdám na mallayat kó sobra pa katô kabánnalan. Asal kailangan ándà salà tun ta panámdám yu ukit katô igbággé ka Manama ákniyu tô igpamaké kó kandin. ⁴ Agad sábbad dád tô lawa ka manubù, asal marapung tô mga bahin ka lawa, asta ássa-ássa tô ágkagamitan katô mga bahin ka lawa. ⁵ Iring kani, agad marapung ki na ágpampamaké, asal igpasábbadé ki su igpamaké ki ki Cristo, asta mataladi ki langun. ⁶ Ássa-ássa tô mga klasi ka gasa na igbággé ka Manama tun ta tagsábbad-sábbad áknita ukit katô kédu din. Purisu kailangan gamitán ta tô gasa na igbággé ka Manama ébô patabangé ki. Tô mga manubù na igbággayan ka Manama ka gasa na gulit-ulit ka mga kagi tikud tun ta Manama,* kailangan mulit-ulit dan ukit katô kapamaké na igbággé ka Manama. ⁷ Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágtabang, kailangan tumabang. Tô

---

* **12:6** 12:6 Mga kagi tikud tun ta Manama, ó propesiya.

mga manubù na igbággayan ka gasa na ágtinurù, kailangan tuminurù. ⁸ Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágpabákkár ka duma mga ágpampamaké, kailangan tumuman. Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágbággé tun ta mga ágkahirapan, kailangan dì dan ágduwa-duwa ágbággé. Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágpangulu katô mga ágpampamaké, kailangan dì dan ágbaring-baring na ágpangulu. Tô mga manubù na igbággayan ka gasa na ágtabang katô mga ágkayù-ayuan, kailangan kadayawan na ágtabang.

⁹ Kailangan bánnal tô ginawa yu tun ta duma mga manubù. Kailangan karingasayi yu tô madat. Kailangan mággár-ággár kó lumumu ka madigár tun ta saruwan ka Manama. ¹⁰ Paginawaé kó iring na mga mataladi. Kailangan maggát kó parespetowé. ¹¹ Yakó ágpatukuk-tukuk ágbánnal ka Manama. Pakita kó na duwán Ugis Espiritu tun ákniyu. Bánnal kó katô kakalyag ka Áglangngagán. ¹² Kailangan kadayawan kó su duwán gimanan yu. Atin ka girrayatan kó, tiis kó. Kailangan inalayun kó dumasal. ¹³ Tabangi yu tô duma mga sakup ka Manama na ágkahirapan, asta kailangan alit-alit yu tô mga bisita.

¹⁴ Pamuyù kó tun ta Manama ébô duwán kédu din para katô mga manubù na girrayat ákniyu. Yakó ágpamuyù na pasupakan dan, asal dasal kó ébô duwán kédu din kandan. ¹⁵ Atin ka kadayawan tô duma manubù, kailangan pasábbadé kó kadayawan. Atin ka duwán ágranu, kailangan pasábbadé kó ágranu. ¹⁶ Kailangan magu-

nawa tô kalit-alit yu katô tagsábbad-sábbad. Yakó ágpdadurung, asal madigár ka paduma kó katô mga manubù na mabbabà é kamanubuan. Yakó ágpallayat-layat.

¹⁷ Atin ka duwán lumumu ka madat ákniyu, yakó ágsulì ka madat. Panámdám kó baling ka ándin é kapókit na makému kó ka madigár tun ta tubang ka mga manubù. ¹⁸ Lumu yu tô ágkagaga yu na pakabággé ka kasunayan tun ta langun ka duma mga manubù.

¹⁹ Mga ágginawaan ku, yakó ágsulì katô mga manubù na iglumu ka madat ákniyu. Asal angati yu tô supak ka Manama kandan, su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Igkagi tô Manama, sakán tô sumulì kandan.

Sakán tô sumupak katô mga iglumu ka madat ákniyu.”[†]

²⁰ Kailangan tumanán yu ni kagi ka Manama na igsulat, na mà din,

“Atin ka ágballusán tô manubù na gusig ákniyu, pakan yu sikandin.

Atin ka ágkatákkangan, pénám yu,

su ukit ka tabang yu kandin, tuu kayyaan sikandin.”[‡]

²¹ Atin ka madat tô lumun yu tun ta manubù na iglumu ka madat ákniyu, talun kó ka madat ukit ka kasulì yu. Asal ka madigár tô lumun yu tun ta manubù na iglumu ka madat ákniyu, makapanalu kó tun ta madat.

[†] **12:19** 12:19 Deuteronomio 32:35.   [‡] **12:20** 12:20 Panultihon 25:21-22. Tuu kayyaan sikandin, ó limudán yu tô mga baga tun ta bówwó katô ulu din.

13

Tô lumun ta tun ta mga opisyales ka gobyerno

¹ Kailangan bánnalán katô langun yu tô mga opisyales ka gobyerno, su Manama tô ágpapangulu katô mga opisyales. Ándà ássa makapangulu. Igsalin ka Manama tô langun pangulu. ² Purisu tô gatu katô mga opisyales ka gobyerno gatu katô igسالin ka Manama, asta tô gatu dungguan gó ka supak. ³ Tô mga manubù na áglumu ka madigár di nángngà kamáddangan katô mga pangulu. Asal tô mga áglumu ka madat, tô gó tô nángngà kamáddangan katô mga pangulu. Purisu ka malyag kó na di kó kamáddangan ka mga opisyales ka gobyerno, lumu kó ka madigár. Atin ka madigár tô áglumun yu, durungán kó ikandan. ⁴ Mga ágsuguánnán ka Manama tô langun opisyales ébô madigár tô kóddô yu. Atin ka madat tô áglumun yu, nángngà ka kamáddangan kó, su nángngà tô supak dan ákniyu. Sikandan tô mga ágsuguánnán ka Manama ébô supakan tô manubù na áglumu ka madat. ⁵ Purisu kailangan mánnal kó katô mga opisyales ka gobyerno, ánnà dád ébô di kó supakan, asal su isóddóran yu na nángngà tô kabánnal yu kandan.

⁶ Kailangan mayad kó ka buwis, su ágsuguánnán ka Manama tô mga opisyales na ágtuman ka mga sugù ka gobyerno. ⁷ Purisu bayad kó katô bayadanan ka gobyerno. Bayad kó katô langun klasi ka buwisanan ka gobyerno. Respetowi yu tô kailangan respetowan, asta pabantug yu tô kailangan pabantugán.

Tô lumun ta tun ta unawa ta

⁸ Dì mému ka manayun kó na dì mayad katô utang yu, asal kailangan manayun kó paginawaé. Atin ka dakál tô ginawa ka manubù tun ta unawa din, igtuman dán sikandin katô langun sugù. ⁹ Duwán mga sugù na igsulat, “Yakó áglibug. Yakó ágmaté. Yakó ágtakó. Yakó ágkasabuan.” Duwán pagsik duma mga sugù na igsulat, asal igpasábbad tô langun tun ta sábbad dád sugù na, “Ginawayi yu tô mga unawa yu na iring katô kaginawa yu katô ákniyu sarili.”* ¹⁰ Atin ka ginawaan yu tô unawa yu, ándà madat na lumun yu kandan. Purisu tô manubù na ágginawa katô unawa din, tô gó tô igtuman katô langun sugù.

¹¹ Tuman yu ni igkagi ku ákniyu, su isóddóran yu ka ándin tô timpo áknganni. Isóddóran yu na ni gó tô oras na kailangan ngumilam kó iring na manubù na ikatanud, su madani dán tô álló na paluwaán ki i Cristo ka tandingán katô mantu ki pa igpamaké kandin. ¹² Asal masig dán mapángnga tô kóddô ta nit banuwa, iring na dukilám na masig dán kumalló, su masig lumónód si Cristo. Purisu kailangan sumugban ki lumumu ka madat iring katô áglumun tun ta kangittángngan, asta kailangan lumumu ki katô makatabang áknita ébô maka-panalu ki katô pangulu ka madat. Madigár ka méring ki katô sundalo na gumpak ka salimbutung álló-álló. ¹³ Kailangan nángngà tô áglumun ta iring na nigó tô álló na lumónód si Cristo. Kailangan dì ki ágsamuk asta ágkalasing. Kailangan dì ki lumayuk katô ánnà áknita sawa ó duma. Kailangan

---

* **13:9** 13:9 Exodo 20:13-15,17; Deuteronomio 5:17-19,21; Levitico 19:18.

dì ki papulé, asta dì ki kasabuan. ¹⁴ Asal kailangan pakitanán tô ágkémun katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo tun ta ákniyu kantayan. Yakó ágpanámdám tingód katô katuman yu ka madat mga kakalyag yu.

14

Yakó ágruud katô mga duma manubù

¹ Na, tanggap yu tô mga ágpanámdám agad ánnà magunawa tô panámdám dan tingód katô mému áglumun dan. Atin ka tanggapán yu sikandan, yakó ágbuyas kandan tingód katô panámdám dan.

² Duwán mga manubù na ágpanámdám na mému makan tô langun klasi ka ágkakan. Duwán pagsik ágpanámdám na gulay dád tô mému makan. ³ Tô mga manubù na ágpanámdám na mému makan tô langun klasi ka ágkakan, kailangan dì dan muyas katô mga manubù na ágpanámdám na dì mému tun ta Manama ka makan tô langun. Tô mga manubù na ágpanámdám na dì mému makan tô langun klasi, kailangan dì dan rumuud katô mga manubù na ágpanámdám na mému makan tô langun, su Manama tô igtanggap kandan. ⁴ Manama tô igsakup kandan, ánnà sikiyu. Purisu dì mému ka rumuud kó katô ánnà sakup yu na ágpanámdám na mému makan tô langun, su Manama dád tô tumanggap ó rumuud áknita na mga sakup din, iring na amo na tumanggap ó rumuud katô mga sakup din. Matanggap dan ka Manama agad kuman dan katô langun ó dì, su Áglangngagán ta tô makapabákkár katô kapamaké dan.

⁵ Duwán mga manubù na ágpanámdám na kada linggo, sábbad dád tô álló na nángngà para mangadap ka Manama. Duwán pagsik mga manubù na ágpanámdám na nángngà tô langun ka álló para mangadap ka Manama. Kailangan manámdám tô tagsábbad-sábbad manubù asta sumalin ka ándin tô madigár para kandin. ⁶ Tô mga manubù na igsalin ka sábbad álló, igsalin dan ébô pabantugán tô Manama. Asta tô mga manubù na ágpanámdám na mému ka makan tô langun, ágkan dan ébô Manama tô pabantugán dan, su Manama tô ágpasalamatan dan tingód katô ágkakan dan. Asta tô mga manubù na ágkan dád ka gulay, ágkan dan ébô Manama tô pabantugán dan, asta Manama pagsik tô ágpasalamatan dan tingód katô ágkakan dan. ⁷ Dì ki manté asta dì ki maté tingód katô áknita sarili, ⁸ su róggun ka manté ki pa, Áglangngagán tô igpasakupan ta asta ágpadayón. Agad maté ki, Áglangngagán tô padayón ta. Purisu agad manté ki ó maté ki, Áglangngagán tô igpasakupan ta asta ágpadayón, ⁹ su inaté asta inaté puman si Cristo ébô imun sikandin na Áglangngagán katô langun manubù, agad tô mga inaté ó tô mga manté pa.

¹⁰ Sikiyu na mga ágpampamaké na ágtuman katô mga ágkémun yu, dì mému ka rumuud kó katô kataladi yu na dì ágtuman kani. Asta sikiyu na mga ágpampamaké na dì ágtuman katô mga ágkémun na ágtumanán ka kataladi yu, dì pagsik mému ka muyas kó kandan, su langun ta tô tumubang tun ta Manama ébô pasóddórán din ka nángngà tô iglumu ta. ¹¹ Bánnal ni, su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Igakagi tô Áglangngagán: Matuman gó ni kagin ku ákniyu. Lumingkóód tô langun manubù kanak, asta kumagi tô langun na Manama a.”*

¹² Purisu isóddóran ta na tumubang tô tagsábbad-sábbad áknita tun ta Manama ébô rumuud sikandin katô langun na iglumu ta.

¹³ Purisu yakó ágpabuyasé. Asal kailangan ándà lumun yu na makapid ka kataladi yu ébô makasalà. ¹⁴ Ukit katô kapasábbad ku tun ki Jesus, isóddóran ku gó na ándà palang klasi ka ágkakan na di mému kannán ta. Asal ka manámdám tô manubù na duwán di mému kannán, di mému ka kuman sikandin. ¹⁵ Atin ka kadattan tô panámdám katô kataladi yu ukit katô ágkannán yu, ándà ginawa yu kandin. Yakó ágdadat katô kapamaké ka kataladi yu ukit katô ágkannán yu, su inaté si Cristo tun ta krus bullas kandin. ¹⁶ Iring pagsik kani, agad isóddóran yu na duwán mému lumun, yakó áglumu kani ka buyasán kó ka mga дума. ¹⁷ Tun áknita na mga sakup ka pagpangulu ka Manama, ándà palang sugù tingód katô ágkannán ta asta ginámmán ta. Asal kailangan ándà salà ta, asta masuné tô ginawa ta tun ta kataladi ta, asta kadayawan ki ukit ka tabang katô Ugis Espiritu. ¹⁸ Atin ka bálnalán ta si Cristo ukit ka katuman ta kani, kadayawan tô Manama asta respetowan ki katô дума mga manubù.

¹⁹ Purisu kailangan mággár-ággár ki lumumu ka kasunayan para katô mga ágpampamaké, asta patabangé ki ébô kumasarig tô kapamaké ta ki Cristo. ²⁰ Yakó ágdadat katô iglumu ka Manama

---

* **14:11** 14:11 Isaias 45:23.

tun ta kataladi yu ukit katô kakan yu katô di din makan. Agad mému gó tun ta Manama ka makan tô langun klasi ka ágkakan, asal di mému ka mapid tô kataladi yu makasalà ukit katô ágkakan yu. ²¹ Madigár pa ka di ki kuman ka karne, asta di ki minám ka bino, asta di ta lumun tô agad ándin ébô di mapid makasalà tô kataladi ta ukit katô áglumun ta. ²² Agad ándin tô panámdám yu tingód katô mému áglumun yu, yakó ágpasóddór kanan tun ta duma manubù, su nángngà ka Manama dád tô ikasóddór kanan. Kadayawan tô Manama tingód katô mga manubù na ikasóddór na nángngà tô áglumun dan asta ándà áglumun dan na makayayya kandan. ²³ Asal tô mga manubù na ágduwa-duwa su ándà dan ikasóddór ka kadayawan tô Manama tingód katô ágkannán dan, atin ka kuman dan, makalumu dan ka salà su áglumun dan tô ánnà nángngà para kandan. Atin ka lumun katô manubù tô ánnà nángngà tun ta panámdám din, makalumu sikandin ka salà.

15

¹ Na, sikita na ikasóddór na igtanggap tô Manama na nángngà ki tun ta saruwan din, kailangan mallayat tô ginawa ta tingód katô mga ágpampamaké na ágduwa-duwa, su di mému ka tumanán ta dád tô áknita kakalyag. ² Kailangan lumun katô tagsábbad-sábbad áknita tô makapasarig ka kapamaké katô duma. ³ Kailangan makéring ki ki Cristo, su ánnà kandin kakalyag tô igtuman din. Agad igbuyas ka mga manubù sikandin, asal igtuman din tô kakalyag ka Manama, su duwán igsulat tun ta Salmo,

“Isakitanna katô mga kabuyas ka mga manubù na igbuyas áknikó.”*

⁴ Igsulat tô kagi ka Manama sayyan ébô tinuruan ki, su ukit ka kabasa ta kani, kumallayat tô ginawa ta, asta kumabákkár tô ginawa ta róggun na giman ki katô katuman ka Manama katô langun na igtandô din.

⁵ Manama tô ágtikudan ka mallayat ginawa ta asta ágtikudan katô bákkár ka ginawa ta. Mólà pa ka tabangan kó ikandin ébô pasábbadé kó tun ta panámdám asta ágkagin yu, iring katô iglumu i Jesu-Cristo ⁶ ébô pasábbadé kó dumurung ka Manama na Ámmà katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

Tanggapán ka Manama tô mga ánnà Judio

⁷ Purisu patanggapé kó ébô durungán tô Manama ukit katô kéring yu ki Cristo. Patanggapé kó iring katô katanggap i Cristo ákniyu. ⁸ Yakó yu ágkalingawi na ukit katô iglumu i Cristo, itabangan ké na mga Judio ébô pasóddórán din na ágkasarigan tô Manama. Igtuman i Cristo tô igtandô ka Manama tun ta mga kamónaan dé sayyan. ⁹ Igpasóddór din tun ta mga ánnà Judio na duwán kédu katô Manama kandan ébô dumurung dan kandin, su mà katô kagi ka Manama na igsulat,

“Purisu agad dutun ta mga ánnà Judio, durungán ku sikuna,
asta kumanta a ébô pabantugán ku sikuna.”†

¹⁰ Duwán pa kagi ka Manama na igsulat,

---

* **15:3** 15:3 Salmo 69:9. † **15:9** 15:9 Salmo 18:49; 2 Samuel 22:50.

“Sikiyu na mga ánnà Judio, duwán dán kadayawan yu дума katô mga Judio na taganá igsalin ka Manama.”‡

11 Duwán pa kagi ka Manama na igsulat,
“Tô langun yu na mga ánnà Judio, durung kó katô Áglangngagán.

Mólà pa ka langun manubù tô dumurung kandin.”§

12 Duwán pagsik igsulat katô propeta na si Isaias sayyan, na mà din,

“Tikud tun ta mga rubbad i Isai, duwán dumunggù na mangulu katô mga ánnà Judio.

Sikandin tô gimanan dan ébô tumuman katô igtandô.”*

13 Gimanan yu na tumanán ka Manama tô langun katô igtandô din. Mólà pa ka bággayan kó ikandin ka bánnal kadayawan asta kasunayan ka ginawa tingód katô kapamaké yu kandin ébô kumabákkár tô pagiman yu katô igtandô din ukit katô katulusan ka Ugis Espiritu.

Tô gunayan katô sulat i Pablo

14 Mga kataladi, isóddóran ku gó na tuu madigár tô áglumun yu tun ta дума mga manubù, isóddóran yu tô kabánnalan, asta makému kó patinurué.

15 Asal maganiya ágsulat ákniyu ébô dî yu kalin-gawan ni igkagi ku. Ukit katô kédu ka Manama kanak, igsalinna ikandin 16 ébô imunna na ágsuguánnán i Jesu-Cristo tun ta mga ánnà Judio. Igpapidda na mulit kandan katô Madigár Gulitán ka Manama ébô tanggapán ka Manama tô mga

‡ 15:10 15:10 Deuteronomio 32:43. § 15:11 15:11 Salmo 117:1.

* 15:12 15:12 Isaias 11:10.

ánà Judio na mamaké, iring katô ágbággén tun kandin na iglinisan katô Ugis Espiritu.

¹⁷ Purisu su igpasakuppa ki Jesu-Cristo, ándà kayyaan ku tingód katô áglumun ku para katô Manama. ¹⁸ Kumagiya dád ákniyu tingód katô iglumu i Cristo ukit kanak ébô mánnal tô mga ánà Judio ukit katô katinurù ku asta kalumu ku, ¹⁹ asta tingód katô mga kasalábbuan na iglumu ku. Tô gó tô iglumu ku ukit katô katulusan ka Ugis Espiritu. Purisu igsadunna tun ta mga lunsud tikud tun ta Jerusalem sippang tun ta Ilirico ébô tumanán ku tô kólit-ólit ku katô Madigár Gulitán tingód ki Cristo. ²⁰ Tô igulit-ulitta katô Madigár Gulitán, inalayun duwán kakalyag ku na mulit-ulitta tun ta mga lugar na duwán mga manubù na ándà pa ikasóddór tingód ki Cristo, su kakalyag ku na diya mulit-ulit katô mga manubù na taganà dán igulit-ulitan ka duma. ²¹ Tô áglumun ku iring katô igsulat tun ta kagi ka Manama tingód katô Mesiyas, “Tô mga manubù na ándà pa kóliti tingód kandin, tô gó tô makagpát katô kabánnalan, asta tô mga manubù na ándà pa ikadinág tingód kandin, tô gó tô maminág asta makagpát katô kagi din.”†

Igplano si Pablo na madun tun ta Roma

²² Ándà ku pa tumani tô kakalyag ku na madunna tun ákniyu su ágtinurù a tun ta ássa-ássa mga lugar. ²³ Asal áknganni, ikatinurù a kannun ta langun lugar, asta duwán dán kakalyag ku na madunna tun ákniyu. ²⁴ Purisu tô plano ku na máddingnga tun ákniyu ka madunna tun ta

† **15:21** 15:21 Isaias 52:15.

Espanya. Tuuwa kadayawan ka makóddô a tun ákniyu agad dì madugé, asta makatabang kó kanak ka manayunna tun ta Espanya. ²⁵ Asal madunna pa tun ta Jerusalem ébô piddán ku tô salapì na tabang para katô mga sakup ka Manama. ²⁶ Kakalyag katô mga manubù nit Macedonia asta Grecia na tumabang dan katô ágkayù-ayuan mga sakup ka Manama tun ta Jerusalem. ²⁷ Tô gó tô kandan kakalyag ébô katabangan tô mga Judio. Asal tô gó tô kasulì dan kandan, su ukit katô mga Judio, igulitan dán tô mga ánnà Judio katô kagi ka Manama. Purisu nángngà ka tabangan katô mga ánnà Judio tô mga Judio na ágkahirapan. ²⁸ Purisu pángnga piddán ku tô salapì na tabang tun kandan, máddingnga tun ákniyu ka diya pa madun tun ta Espanya. ²⁹ Isóddóran ku na ka madunna tun ákniyu, marapung tô madigár na matanggap ta tikud tun ki Cristo.

³⁰ Mga kataladi, igpasábbadé ki tun ta Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo, asta ágpaginawaé ki ukit katô Ugis Espiritu. Purisu kakalyag ku na dumasal kó tun ta Manama tingód kanak. ³¹ Dasal kó na dóppónanna ikandin ébô diya dadattan ka mga Judio na ándà pa pamaké tun ta Judea. Dasal kó na tumanggap tô mga sakup ka Manama tun ta Jerusalem katô tabang na piddán ku tun kandan. ³² Tô gó tô dasalán yu ébô ka duwán kakalyag ka Manama, kadayawanna na makasadun tun ákniyu, asta kumabákkár tô ginawa ku ka máddingnga tun ákniyu. ³³ Mólà pa ka dumaan kó katô Manama na ágbággé ka kasunayan. Matuman ni.

16

Igpangumusta si Pablo katô mga manubù

¹ Na, madigár tô ulitán ku ákniyu tingód ki Febe na sábbad tábbé ta na opisyales ka simbaan tun ta Cencrea. ² Atin ka dumunggù sikandin tun ákniyu, tanggap kó kandin tingód katô kapasakup din tun ta Áglangngagán ta, su kailangan tanggapán ta tô mga sakup ka Manama. Atin ka duwán ágkailanganán din, tabang kó kandin, su sikandin tô igtabang katô marapung manubù. Agad sakán, igtabanganna pagsik ikandin.

³ Ágpangumusta a ki Priscila asta katô duma din na si Aquilas, su sikandan tô igtabang kanak tô igtinurù a tingód ki Jesu-Cristo. ⁴ Ikataganà dan na matayan ébô katabanganna ikandan. Purisu ágpasalamatta kandan, asta ágpasalamat kandan tô langun ágpampamaké kannun na ánnà Judio. ⁵ Ágpangumusta a pagsik katô langun manubù na ágpangadap tun ta kandan balé.

Ágpangumusta a ki Epeneto na ágginawaan ku. Sikandin tô una manubù na igpamaké ki Cristo tun ta probinsya ka Asia. ⁶ Ágpangumusta a ki Maria, su tuu ipagud sikandin na ágtabang ákniyu. ⁷ Ágpangumusta a ki Andronico asta ki Junias na kadumaan ku Judio asta igpriso duma kanak. Sikandan tô ágrespetowan katô mga apostoles,* asta una dan pa kanak na igpamaké ki Cristo.

⁸ Ágpangumusta a ki Ampliato na sábbad sakup katô Áglangngagán ta na ágginawaan ku.

* **16:7** 16:7 Ágrespetowan katô mga apostoles, ó apostoles na ágrespetowan.

⁹ Ágpangumusta a ki Urbano na duma dé ágtinurù tingód ki Cristo, asta ki Estakis na ágginawaan ku.

¹⁰ Ágpangumusta a ki Apeles na ikatiis igpamaké ki Cristo agad igkinnaman sikandin. Ágpangumusta a katô mga ágpampamaké na góddô tun ki Aristobulo.

¹¹ Ágpangumusta a ki Herodion na kadumaan ku Judio. Ágpangumusta a katô mga ágpampamaké na góddô tun ki Narciso.

¹² Ágpangumusta a ki Trifena asta ki Trifosa, su gággár-ággár dan áglumu para katô Áglangngagán. Ágpangumusta a ki Persida na ágginawaan dé asta gággár-ággár áglumu para katô Áglangngagán.

¹³ Ágpangumusta a ki Rufo na ágkabantug ágsarig katô Áglangngagán. Ágpangumusta a pagsik katô innà din na ágkéduwan kanak iring na bánnal innà ku. ¹⁴ Ágpangumustaan ku si Asincrito, si Flegonte, si Hermes, si Patrobas, si Hermas, asta tô langun kataladi na ágpangadap tun ta balé dan.

¹⁵ Ágpangumustaan ku si Filologo, si Julia, si Nereo asta tô tábbé din, asta si Olimpás, asta tô langun sakup ka Manama na ágpalmudé asta ágpangadap duma kandan.

¹⁶ Tô langun yu na ágpamaké ki Cristo, atin ka malimud kó mangadap, kailangan papangumustaé kó, su tô gó tô pató na sikita tô mga sakup ka Manama. Tô langun ágpampamaké kannun, ágpangumusta dan áknuyu.

¹⁷ Na, mga kataladi, banté kó katô mga manubù na ágtikudan ka samuk asta ágpasuwé ka manubù tikud tun ta Manama, su tô ágtinuruán dan ánnà iring katô kabánnalan na taganà igtinurù áknuyu.

Purisu liliyi yu sikandan. ¹⁸ Dì dan áglumu para katô Áglangngagán ta na si Cristo, asal ágtumanán dan baling tô kandan kakalyag. Su ukit ka madigár ágkagin dan, áglimbung dan katô mga manubù na ándà ikasóddór na madat tô gugtunán dan. ¹⁹ Ibantug kó su igbánnal kó gó katô igtinurù ákniyu, asta tuuwa idayawan ákniyu. Asal kakalyag ku na mapandé kó ébô lumumu kó ka madigár, asta lumili kó lumumu ka madat. ²⁰ Atin ka liliyan yu tô mga manubù na áglumu ka madat, dì madugé tabangan kó ka Manama na ágbággé ka kasunayan ébô makapanalu kó ki Maibuyan.

Mólà pa ka inalayun kó tabangan katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo.

²¹ Si Timoteo na duma ku na ágtinurù ágpangumusta ákniyu. Ágpangumusta pagsik tô mga kadumaan ku Judio na si Lucio, si Jason, asta si Sosipatro.

²² Sakán si Tercio na igpasulat i Pablo kani, ágpangumusta a ákniyu na igpasakup tun ta Áglangngagán.

²³ Ágpangumusta si Gayo ákniyu. Igpóddô a ikandin tun ta balé din na ágpangadapanan katô langun manubù nit lunsud. Ágpangumusta si Erasto na tesorero kani lunsud, asta ágpangumusta si Quarto na sábbad kataladi ta.

²⁴ [Mólà pa ka inalayun kó tabangan katô Áglangngagán ta na si Jesu-Cristo. Matuman ni.]

Durungán tô Manama

²⁵ Na, durungán ta tô Manama na makapabákkár katô kapamaké yu ukit katô

Madigár Gulitán na gultit-ultán ku tingód ki Jesu-Cristo. Tô gó tô kabánnalan na ándà pasóddóri ka Manama sayyan,²⁶ asal igpasóddór din dán. Igultit-ultit dé tô igsulat ka mga propeta sayyan tingód ki Cristo iring katô igsugù ka Manama na ándà ágtamanán ébô tô langun manubù mánnal kandin ukit katô kapamaké dan.

²⁷ Mólà pa ka ukit ka tabang i Jesu-Cristo, ándà ágtamanán ka kadurung ta katô sábbad dád Manama na ikasóddór ka langun! Matuman ni.

**Kagi Ka Manama
New Testament and Shorter Old Testament in
Tagabawa**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tagabawa

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

New Testament and Shorter Old Testament

in Tagabawa

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

bb1b22b0-020d-5555-b0e4-517943a1ed25